UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Decimaseptima causa habet iiij. questiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

nium eſt congregatio monachorum eligat ſibi abbatem defuncto anteceſſore, vel depoſito propter delictum vel cauſa aliqua recedente. Scdm eſt vt abbatem in prelatura nõ retineat eps violẽter ſi recedere voluerit iuſta de cauſa. Tertiũ eſt vt eps vel abbas non faciat aliquẽ abbatẽ vel monachum de ꝓpinquis vel amicis, niſi de fratrum ꝓceſſerit voluntate.

a ¶ Congregatio.j. xviij.q.ij.abbas. ꝛ ca.abbatem.

a ¶ Retinere. Si vult ꝓpter humilitatẽ renunciare: vt.xviij.qõe.ij.abbas. Nã admonere poteſt eũ vt nõ renunciet ſed non inuitum tenere vt extra de renun.ca. literas.

b ¶ Propinquis. ſ.diſtin.lxxix.decenter. Joan.

ꝛ ſimplicem loquelã: vt.xxij.q.v.iuramenti. Poteſt melius diſtingui inter deliberationem ꝛ voluntatem ꝛ votum. Si quis recedit a deliberatione non peccat mortaliter. Si quis autẽ recedat a ꝓpoſito qđ firmiter fixerat in animo ſuo, peccat: ſed venialiter ſm quoſdam: vt ex aio cũ de vo. ꝛ vo.redẽp. ſcilꝫ qđ literaturã. ſm hu. ſecũ rego. vero peccat mortaliter, ac ſi verbis vouiſſet: at.lau. vt.j. eo. qui bona. Sed a voto quod verbis exprimit ſi eſt ꝑ ſine cum ſolennitate ſiue ſine ea, non licet recedere ſine mortali peccato ſecũdum oẽs: vt extra qui clerici vel vo. rurſus. licet alexãder videatur dicere ꝙ poſt votũ ſimplex poteſt contrahi matrimonium: vt extra q̃ cleri. vel vo. veniens. Sed illud intelligas de comparatiua ꝑmiſſione. Jo.

ꝛ hec ſunt in ueta uoluit ꝛ fluctuare deliberare ditari, cogitare ſm Pa.po. lxxv.

ipſe diſceſſerit vel peccauerit. Epiſcopus enim non debet abbatem violẽter retinere[a] in loco ſuo. Ipſe autem non poteſt aliquem ordinare de ſuis ꝓpinquis[b] vel amicis ſine voluntate fratrum.

¶ Cauſa xvij.

Quidam preſbyter infirmitate grauat⁹ ſe fieri velle monachũ dixit eccleſie: et bñficio in manu aduocati renunciauit. Poſtq̃ conualuit, mox ſe futurũ monachũ negauit: et eccleſiã et bñficium repopoſcit. Hic primo querit̃ vtrũ reus voti teneat̃: an liceat ei a propoſito ſui cordis diſcedere? Scdo: an eccl'ia ꝛ beneficium ei reddenda ſunt qui prius libera voluntate refutauit? Tertio: ſi contigiſſet eum ſe et ſua monaſterio tradidiſſe: an ſine licentia abbatis liceat ei ad propria redire? Quarto: ſi ſine licentia abbatis retro abierit: an ſua ſibi ab abbate reddenda ſint?

¶ Queſtio.j.

Quod autem a voto[c] diſcedere non liceat multis authoritatibus probat̃. ait enĩ ꝓpheta. Vouete, ꝛ reddite vota domino deo veſtro. Itẽ Augu.

¶ Que deo vouentur neceſſario reddantur.

Sunt quedaꝫ que etiam nõ vouẽtes debemus[d]: quedam etiã[e] que niſi vouerimus, nõ debemus: ſed poſtq̃ ea deo promittimus[f], neceſſario[g] reddere cõſtringimur[h].

Item Hierony. De eodem.

Vouentibus nõ ſolum nubere ſed etiam velle, damnabile eſt.

Item Grego. in regiſtro.

¶ Dignus eſt ſupplicio qui ſeipſum deo ſubtrahit a voto reſilions.

Ananias deo pecunias vouerat quas poſt

Act. v.a.

Adde ꝙ aduocat⁹ ſumit̃ hic ꝑ procuratore eccleſie. ſi. in l. nec qc quã. §. obſuare. ff. de offi. procõ. et le. gloſ, et Bar. in l. j. §. ad uocatos. ff. d va. ꝛ ex or. cog.

Quidam preſbyter. ¶ Caſus. Supra i. xvj. cauſa tractatũ eſt de his qui in voto pſeuerãt. Nũc de his agit Gratian⁹ qui a voto recedere volũt, ſꝫ vt hoc competẽtius agat proponit thema: ꝛ inde quatuor elicit queſtiones.

Quod autẽ. ¶ Hec q̃ſtio diuiditur in duas partes: in ꝑma q̃rum ꝓbat ꝑ quatuor ca. ꝙ talis eſt voti reus: quod tamen falſuꝫ eſt. In. v. dat ſolutionem. Secunda ibi: Gonſaldus. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur prima q̃ſtio, qua querit̃ an liceat ei penitere qui infirmitate grauatus ſe velle fieri monachũ dixit. Et respondet̃: ſi ꝓfeſſionẽ non fecit: ſed qđ corde cõceperit, ſimpliciter ore ꝓnunciauit: nõ cogit̃ quo ad eccleſiã in voto ꝑmanere: vt.j.eo.§.ſi ergo.in fi. quo ad deũ tñ peccat: vñ tenet̃ facere penitẽtiam de fide mentita: vt.xxvij.q.j.viduas.ante mediũ. Et ꝓcedit Gra. hoc ordine. Primo ꝓbat ꝙ a voto ei recedere non licet. Poſtea rñdet allegatis diſtinguẽdo.j.e.§.ſi ergo.

c ¶ A voto. Hic querit̃ an liceat alicui diſcedere a voto. Et in hac q̃ſtione magiſter diſtinguit ꝙ aliud eſt votum conceptũ corde, ore ſimpliciter pronũciare: et aliud eſt obligatione aliqua ſe obnoxiũ facere. ſed tamẽ quocũq; iſtorum modorũ quis voueat, non licet ei recedere a voto quo ad deum: ſed quo ad eccleſiam licet a primo voto ei recedere, ſed non a ſecundo. Sed mirũ videtur, cum hoc ſit peccatũ quo ad deũ: quare eccleſia illud tolerat: cum hoc ſit laqueum iniicere talibus, et decipere animas eorꝫ, qđ nõ eſt faciendũ: vt.xxvij.q.j.de viduis. cũ dñs ipſe noluit facere differẽtiam inter iuramentum

Uotum deſerere vtrũ ſit ꝑmiſſum.

d ¶ Debem⁹. vt ad fidem ſeruandam, et generaliter ad omnia illa ſine quibus homo ſaluari non poteſt: de quibus habetur de pe. diſt. ij. charitas.

e ¶ Quedam etiam. Ut continentiam: vt.xxxij.qõe.j. integritas.

f ¶ Promittimus. Argu. ꝙ ex nuda promiſſione quis teneatur: vt.xij.qõ.j.ſcimus.et.qõ.ij.quicunq; ſuffragio. xxvij.q.j.ca.ij.

g ¶ Neceſſario. Niſi tale ſit illud qđ pendeat de alieno arbitrio: vt ſi vnus coniugatus promittat continentiam non tenet.xxvij.q.ij.ſi tu. Item votũ aliquod abſtinentie non poteſt facere vxor ſine viro.xxxiij.q.v.manifeſtum. nec monachus ſine abbate.xx.qõ.iiij.monacho. Item nec filius impubes ſine voluntate patris xx.q.ij.ca.j.et.ij. nec ſeruus ſine voluntate domini: vt.liiij.diſtin.ex antiquis.

h ¶ Conſtringimur. Niſi fortius vinculum ſuperueniat.xxvij.diſt.ſi vir.

Uouere nõ oibus eſt ꝑmiſſũ. de h⁹ vide qđ le. ꝛ no. xxxij.q.ij.mulier.

Ananias. ¶ Caſus. Greg. in hoc. c. repñendit quẽdam monachũ q̃ dimiſerat habitũ monachalem: ꝛ oſtẽdit ꝙ reus erit in diuino iudicio: ꝛ hoc ꝓbat exemplo Ananie: q̃ ad preces Petri extinctus eſt: q: nũmos

Sunt quedã. ¶ Caſus. Quedam ſunt que etiã ſine voto facere debemus: vt facere eleemoſynã, et diligere deũ et proximum. Alia ſũt ad que non tenemur: vt ſeruare cõtinentiam, et ire vltra mare: que poſtq̃ vouerimus, neceſſario ad ea cõſtringimur.

quos deo dederat, poſtea ſubtraxerit. Multo magis puniri debet qui non nūmos ſed ſeipſum abſtulit deo.
℄ Ananias. De hoc habes.xij.q.j.dilectiſſimis.
a ℄ Temetipſum. Argu. ꝙ maior eſt alienatio perſone ꝙ̃ rei.ſic.xij.q.j.precipimus.

cui renunciauit, et dicendum eſt ꝙ ſic: q: non renunciauit vt debuit, et in paſſione corporis et in alienatione mentis renunciauit. Eſt ergo caſus huius ca. Gonſaldus preſbyter feruore paſſionis oppreſſus ſe futurum monachum promiſit: non tamen monaſterio vel abbati ſe tradidit, nec ꝓfeſſionem fecit: ſed eccleſiam in manu patroni renunciauit. ſꝫ poſtꝙ̃ conualuit, nolebat monachus eſſe: et eccleſiam repetebat queſitum fuit ab Alexandro vtrum audiri debeat? Et reſpōdetur ꝙ ſic. vnde eccleſiā ſuaꝫ recipere debet: cū iuxta Benedictuꝫ et Gregoriū anteꝙ̃ monachus fiat debeat eſſe in ꝓbatione per annum.

Qui bona ꝛc. ¶Caſ⁹ Quidam bona facientes ꝓpoſuerāt ꝓprijs renūciare, et deo ſeruire: ſed cū videbant alios cecidiſſe, ſe a propoſito retrahebant: qui et ſi in prioribus bonis perſeuerent, in conſpectu tñ dei ceciderunt.
b ℄ Agūt. ſcꝫ matrimonium.
c ℄ Si meliora. i. continentiam.
d ℄ Deliberant. firmiter proponēdo: ꝛ tūc ſm hug. peccant mortal'r † ſm alios venial'r.
e ℄ Ceciderunt. improprie, ſcꝫ ab eo qd non habent: vt ibi: Cadent a latere tuo mille ꝛc.
℄ Si ergo. ¶Caſus. Cōcludit gratianus ex ſupradict ꝙ ſacerdos iſte qui in egritudine ſe futurum monachum vouit, penitere nō poteſt. Et ad hoc probādum inducit authoritatem Augu. Poſtea reſpondet allegatis, dicēs ꝙ propter tale votū non cogitur habitum ſuſcipere, qꝛ nec abbati ſe tradidit nec profeſſionē fecit: ſed quod corde cōceperat ore ſimpliciter enūciauit. ſi autem profeſſionem feciſſet, reus voti haberet. Et ad hoc inducit capi. ſequens.
f ℄ Pronūciat. ergo obligatur quis ex ſolo propoſito cordis: ‡ quod h. concedit.

† Hec ſnia h. approbatur p Lau. Goſ. et B. ex̄ d vo. ſra. turā.

(vict⁹ ꝑſuaſione diaboli) ſubtraxit. ſed qua morte mulctatus eſt, ſcis. Si ergo ille mortis periculo dign⁹ fuit q eos quos dederat nummos deo, abſtulit: cōſidera quanto periculo in diuino iudicio dignus eris qui non nummos ſed temetipſum [a] deo omnipotenti (cui te ſub monachali habitu deuoueras) ſubtraxiſti.

Item ſuper Ezechielem.

℄ Ante dei oculos cadunt, qui bona que concipiunt agere recuſant.

Qui bona agunt[b], ſi meliora[c] agere deliberāt[d] et poſt deliberata nō faciunt: lꝫ in bonis priorib⁹ ꝑſeuerent in cōſpectu tñ dei ceciderunt[e] ex deliberatione. Item ſunt q cuncta relinquere ꝛ dei ſeruitio ſe ſubdere, ꝛ freno caſtitatis ſe reſtringere deliberant: ſed cum poſt caſtitatem alios cecidiſſe conſpiciunt, ſe retrahendo meritum perdunt.

Si ergo poſt votū qſqꝫ neceſſario cogit ſoluere qd vouit: ſi vouētibus nō ſolū nubere, ſed etiā velle dānabile eſt: patet ꝙ ſacerdos iſte ad executionem ſui voti cogendus eſt: et nō ſolū non fieri, ſed etiam velle monachum nō fieri, ſibi dānabile eſt. Quod vero inter vouentes iſte cōputādus ſit, patet ex verbis Augu. dicentis: Dixi cōfitebor ꝛc. Magna pietas dei eſt vt ad ſolam promiſſionem peccata dimittat. nondum enim pronūciat[f] ore: et tamen deus iam audit in corde. Votū enim pro opere reputat.

Sicut ergo ꝓpheta inter vouentes reputatur, quia dixit: Ego confitebor: ſic iſte inter eoſdem cōputandus eſt, quia dixit: Fiam monachus.

His ita reſpondetur. Aliud eſt propoſitum concipere in corde, et etiam ore enunciare: aliud eſt ſubſequenti obligatione ſe reum voti facere. Quia ergo iſte ꝓpoſitum ſui cordis ore ſimpliciter enunciauit, non autem monaſterio aut abbati ſe tradidit nec promiſſionem ſcripſit: nequaq̄ꝫ reus voti habetur.

Unde Alexander papa ſecūdus ait.

℄ Non cogitur aliquis in monaſterio manere niſi profeſſionem fecerit in manu abbatis.

℄ Queſtio.ij.

Gonſaldus[g] ꝓſbyter quondam infirmitate ac feruore paſſionis, ꝓſſus ſe monachum fieri promiſit: non tamen monaſterio aut abbati ſe tradidit: nec promiſſionem ſcripſit: ſed beneficium eccleſie in manu aduocati[h] refutauit[i]. at poſtꝙ̃ cōualuit, mox ſe monachū negauit fieri. quapropter, qꝛ et beati Benedicti regula, et precipue patris et predeceſſoris noſtri ſancti Gregorij pape canonica inſtitutio inter-

g ℄ Gōſaldus. in hoc capi. terminatur prima queſtio ꝛ intitulatur ſecūda: an poſſit quis repetere bñficium cui renunciauit. et dicēdum eſt ꝙ ſic, quia non renūciauit prout debuit: et in paſſiōe corporis renūciauit. ar. xxij.q.ij.ne quis.
h ℄ Aduocati. argu. eſt hic ꝙ illicita renunciatio non preiudicat alicui: vt.vj.q.iij. deniqꝫ. et.ff.de offic. preſi. legat⁹. et. C. de defen. ciui. l. vlti. Argu. cōtra ex̄ de renū. qd in dubijs.
i ℄ Refutauit. de hoc dixi. vj. qō. iij. deniqꝫ. ſed ſi renūciaſſet in manu ꝓlati ſui, teneret renunciatio niſi tunc temporis non fuiſſet compos ſui: vt extra de ſucceſſio. ab inteſta. cap. iij. ſed cui iſtorum incumbit probatio? vel illi qui dicit ꝙ

Renunciatio illicita ñ preiudicat.

† Adde moduꝫ ꝓbādi quē furioſū ꝑ teſtes vel al'r vt per Bal. et modernos i. l. furioſū C. q te. ſta. fac. poſ. ꝛ ꝑ glo. i. l. ſi cū do tē. §. ſi marit⁹. ff. ſolu. mat. et ibi bal. ange. ꝛ ioan. de ymo.

Gonſaldus. hec eſt ſecunda pars prime queſtionis, in qua probat contra: ſcꝫ ꝙ niſi ſeculo renunciet, poteſt iterum redire ad ſtatum priſtinum moribus emendatus. Joan. de fan.
℄ Caſus. In hoc ca. terminatur prima queſtio, et intitulat ſecunda: ſcilicet an iſte poſſit repetere beneficium

fuerat compos, vel illi qui dicit ꝙ non erat compos? † Argu. ꝙ illi qui dicit ꝙ compos erat: vt. iij. qōe. ir. indicas. Item quia non eſt preſumendum de ſpontanea renunciatione: vt extra de renun. ſuper hoc. ff. de proba. cum de indebito. Argu. contra extra de ſucceſſ. ab inteſt. cum dilectus. C. de codicil. l. nec codicillos? Reſpond. ei qui dicit, incumbit probatio: vt. ff. de proba. et

‡ Idem tꝫ alex. d ymo. in. l. bonoꝝ. C. qui admit. ad bo. poſ. pñt.

qui dicit ⁊ probatur ſtultitia per verba proferentis. vt extra de ſuc.ab inteſt. ca.cum dilectus.in parte deciſa. ſi eñ ſtulta verba dixit, preſumo ꝙ non erat ſui cõpos vt dicta decre.cũ dilectus. ⁊.xciij.diſt.legimꝰ.in princi. Jo. Sed an ſufficiat ꝓbare renũciationem, vel teneatur probare ſpontaneã querit̃? videtur ꝙ ad duo teneatur.ſ. ad renunciationem, et ſpontaneã. argu. predictoꝝ iuriũ, in quibꝰ ſatis hoc innuitur. B.
a ¶ Unius anni. Alibi datur biennium: vt.xix.q.iij. monaſterijs, alibi trienniũ: vt.j.e. ſi quis incognitus. ⁊ extra de reg.c.j. Sed poteſt breuiter dici ꝙ ideo diuerſa tempora ſtatuuntur, ad oſtendẽdum ꝙ ſunt arbitraria. Ul' dic ꝙ clericus ignotꝰ et laicus notꝰ ꝑ bienniũ probãtur: ſed clericus notꝰ per annũ. ſi tamẽ clericus notus per annum ſtatim voluerit cõuerti, admittitur: vt ex̃ de reg. ad apoſtolicam.
b ¶ Bñficia. Nũquid clericus qui fuit in probatione per annũ, dꝫ repetere beneficia ſua: cũ clericus nõ niſi per tres ſeptimanas poſſit abeſſe ab eccl'ia: vt.vij.q.j.ſi q̃s in clero. vel vſq; ad ſex mẽſes: vt extra de cle.nõ re.ſi ex tue? Sꝫ dic vt notaui.xxvij.q.ij.deſponſatã. Jo. Sꝫ de hoc q̃d iurꝫ ſit, in queſtionibꝰ notaui. B.
Nos nouimꝰ. ¶ Caſus Bonifacius comes ꝓmiſit ſe monachũ fieri, poſtea duxit vxorẽ. vnde queſiuit ab Auguſt. vtrũ ratione prioris voti vxore nõ obſtãte poſſit cõtinere. Et rñdet Aug. ꝙ nõ, q2 vxor innocẽs que ſine fraude nupſit, eſt impedimento.
c ¶ Nauigaſti. Sicut nauigãs ſubijcit ſe varijs piculis, nec ꝓprio motu regit̃, ſꝫ vẽtis: ſic habẽs vxorẽ.
d ¶ Sciẽs. ergo ſi sciuiſſet ꝙ votũ ſimplex fecerat, peccaſſet ipſa mortal'r: qđ verũ eſt, ſicut ⁊ alter q̃ impediuiſſet votũ illiꝰ: vt.xxxij.q.ij.hoc ſanctũ. ⁊ eſt ſimile ex̃ de eo qui du. in ma. propoſitum.
¶ Ecce. ¶ Caſus Concludit Gra. ex ſupradicto ca. dicens ꝙ licet iſte comes ore ꝓnunciaſſet ſe velle monachum fieri, non tamen eſt coactus poſtea ſuſcipere qđ corde concepit. Poſtea dicit ꝙ iuxta beatum Grego. et Benedictum annus indulgetur notis ad ꝓbationẽ,

dicit monachũ ante vniꝰ anni^a ꝓbationẽ effici: iudicamus ⁊ authoritate ap̃lica precipimus vt prefatus pbr̃ bñficia^b et altaria recipiat, habeat, et quiete retineat.

Itẽ Aug. ad Bonif. comitẽ.

¶ Uxor poſt ꝓpoſitũ cõtinẽtie ducta dimitti nõ debet.

Nos nouimus, nos teſtes ſumus ꝙ oẽs actꝰ publicos quibus occupatus eras, relinquere cupiebas, et te in ociũ ſanctũ cõferre, atq; in ea vita viuere in qua ſerui dei monachi viuebãt. cũ ergo te eſſe in hoc ꝓpoſito gauderemꝰ, nauigaſti^c. i. vxorẽ duxiſti. ſi coniugẽ non haberes: dicerem tibi quod et tubanis diximus, vt in caſtitate ꝯtinenter viueres: ſed vt te ad iſtam vitã non exhorter, cõiunx eſt impedimento: ſine cuius conſenſu continenter viuere tibi non licet: q2 etſi tu eã poſt illa verba tubanenſia ducere non debueras: illa tamen nihil eorum ſciens^d innocenter tibi et ſimpliciter nupſit.

Ecce iſte corde ꝯcepit ſe monachũ fieri, et ore ꝓnunciauit ſe velle in ocium ſanctum conferre: non tamen poſtea coactus eſt ſuſcipere qđ corde cõcepit, ⁊ ore pronũciauit. Authoritas illa Alexã. ſecuta eſt inſtitutionẽ beati Gregorij et beati Benedicti q̃ probandis annum indulget, ſed tantum notis: incognitis vero triennium concedit.

Unde ex decreto Bonifa.

¶ Ante ꝓbationẽ triẽnij nullus in monaſterio ſuſcipiat̃.

Si quis incognitꝰ monaſteriũ ingredi voluerit ante trienniũ monachi habitus^e non preſtet̃. et ſi intra tres annos aut ſeruus aut liber^f colonus queratur a dño ſuo, reddat̃ ei cuꝫ oĩbꝰ q̄ attulit: fide tamẽ accepta de impunitate. ſi autẽ intra^g triẽnium non fuerit requiſitus, poſtea queri nõ poteſt: niſi ſit tam lõge^h ꝙ inueniri non poſſit.

¶ Queſtio.iij.

Quod aũt^i q̄ritur an poſt traditionem ſit ei fas cum licẽtia abbatis ad ꝓpria redire: facile mõſtrat̃ nõ poſſe fieri. Ipſuꝫ

ignotis vero trienniũ. ⁊ ad hoc inducit ſequẽs ca. ⁊ reſpicit hoc finem illius ca. gonſaldus.
Si quis incognitus. ¶ Caſus Queſitũ fuit in concilio Toletano ſi aliquis incognitus vult ingredi monaſteriũ, per quot annos debeat eſſe in ꝓbatione. Et reſpondet per tres. ſed ſi ſeruus vel liber curie aſtrictus vel aſcriptꝰ a dño ſuo infra triẽniũ querat̃, reddatur ei talis cũ omnibus que attulit in monaſterio, accepto prius iuramento de impunitate perſone ſi vero intra triẽnium non requiratur a dño, poſtea nõ audietur dñs, niſi ſit tam longe ꝙ inueniri non poſſit.
e ¶ Habitus. ergo tẽpore ꝓbationis erit in habitu priori: vt.liij.diſt. legem. ⁊.liij.diſt. multos. et extra q̃ cle. vel. vo. ſup eo. probabilitꝰ tamen videtur ꝙ in habitu monachali debeat eſſe: cum non aliter poſſit experiri aſperitatẽ ordinis, niſi induat habitum. et ꝙ dicit hic non preſtatur: intellige cum effectu, et vt eũ nõ poſſit reijcere.
f ¶ Aut liber. ꝑ iſtđ ca. videt̃ ſoluta queſtio, ſi vxoratus ſe ⁊ ſua tradidit religioni ſine licẽtia vxoris: ⁊ poſtea repetit̃ ab vxore an poſtea ſint ei res ſue reſtituẽde. hic dr̃ ꝙ ſic. Uel intelligit̃ de tali liberto q̃ eſt aſtrictꝰ alicui curie.
g ¶ Intra trienniũ. ſꝫ cũ iſte ſeruꝰ fecerit furtũ ſui corporis: quomodo rẽ furtiuã vſucapit triẽnio, cũ nec ſpatio lõgi tẽporis poſſit ſeruꝰ fugitiuꝰ p̄ſcribi: vt. C. đ ſer. fugi. l. j. Rñ. in hoc eſt fauor eccl'ie. poſſet tñ dici ꝙ eccleſia dꝫ recõpẽſare damnũ dño. xiiij. q. vj. cõperimꝰ. cõſimilis fauor eſt. j. e. q. iiij. queſti.
h ¶ Longe. ex hoc videt̃ ꝙ tantũ currat iſtud triẽniũ a tẽpore ſciẽtie. Alij dicũt ꝙ currit a tẽpore ꝓbationis: vt dixi. liiij. diſt. ſi ſeruus.
Quod autẽ. ¶ Caſꝰ. Hic ponit̃ tertia. q. qua queritur an liceat monacho redire ad ꝓpria cũ abbatiſ licẽtia? Et rñdet̃ ꝙ nõ: q2 ipſe mortal'r peccaret ei licentiã dãdo: quare abbati nõ lꝫ licẽtiã dare, nec ei lꝫ retrorſum abire: q2 ex q̃ ſe abbati ſubiecit, ſine eiꝰ permiſſu nihil agere poteſt ſi mente ſana hoc fecit.
i ¶ Quod autem. Hic queritur an monacho receden

Religio l q̃ habitu ꝓbari debet.

† Iſta fuit opinio h. q̃ dixit ꝙ hoc eſt in fauorẽ religionis. vide ſuper hoc illũ §. i aut. de monis. §. đ ſingulis.

ti reddenda ſunt que ſua fuerũt, ⁊ dicendũ eſt ꝙ non. xix q.iij. quia ingredientibus. ⁊.ĩ.xxi.q.vj. de lapſis. et in auẽ. de monachis. §. ſi vero relinquens. col.j. ſi tamen timetur de eius ſeuitia, poſſunt monachi permittere vt ſua tollat: vt.ĩ.e.q.iiij.§.vlti.

ctuoſa: q2 iudiciũ nõ habuerũt, ⁊ poſtea ſacrilegiũ iu ferẽdo cõmittũt. De ſcðis dr ꝙ penitere nõ debẽt: nec op3 eos agere penitẽtiã: qð eſſet eis periculoſum.

d ¶ Nõ iudicio ꝑpetuo. q.d. nõ iudicio diſcretiõis, q2 illð eſſet perpetuũ. nã niſi ſit perpetuũ, nullũ dicitur.

Si aũt. ¶ Hec queſt. diuiditur in.vij. partes: in quarũ prima ꝓbat per.iiij.cap. ꝙ illis qui recedũt a mõaſterio ſuo, nõ ſunt eis ſua reddẽda. ſcða ibi: Sicut antiquitus. tertia ibi: Qui aũt. quarta ibi: Uerum ne. quinta ibi: Occaſione. Sexta ibi: Etiã ſi epo. ſeptia ibi: Sed notãdu3. Jo. de fan.

¶ Ceſ⁹. Hec eſt iiij. queſtio qua q̃rit an abbas reddere ðbeat alicui monacho recedenti ea que monaſterio dedit. Et reſpõdet ꝙ nõ. xix.q.iij. quia ingredientibus. ⁊.ĩ.xxi.q.vj. de lapſis. ⁊ in auẽ. de mona. §. ſi vero relinquens. q2 abbati nõ licet alienare poſſeſſiões et res eccleſie traditas nec etiã alicui alteri lic3. ſi tamẽ de eius ſeuitia timeatᷓ, poſſunt abbas ⁊ monachi ꝑmittere vt ſua tollat: vt.ĩ.e.§.vlt.

Quicunq3. ¶ Ceſ⁹ Quidã epi vel aliĩ prelati iniuſte alienabãt res mobiles ⁊ imobiles eccleſie ſue. ⁊ ideo ſtatutũ fuit vt q̃ talia faciũt, deponantᷓ. Incõſtitutũ. i. cõtra cõſtitutionẽ talia prohibentem.

enim redire criminoſum eſt. qui autem manifeſto facinori deſinit obuiare cũ poteſt, conſentit. Hic autẽ non ſolũ non obuiat, ſ3 etiã permittẽdo fautor exiſtit. Non ergo l3 abbati dare licẽtiam alicui retro abeundi, nec illi vtiq3 l3 retrorſum abire: q2 ex quo ſemel ſe abbati ſubiecit, abſq3 ei⁹ permiſſione nihil agere poteſt.

¶ Queſtio.iiij.

Si autẽ ſine licẽtia abbatis de monaſterio diſceſſerit q̃ritᷓ vtrũ ſua ſint ei reddẽda, an nõ: ſed res et poſſeſſiones ecclie traditas quolibet modo alienare nec abbati nec alicui l3. Unde Symma. pa. Poſſeſſiones quas vnuſq̃ſq3 ⁊c. ⁊ iterũ.

¶ Honore priuetur q̃ de iure ecclie aliq̃d alienauerit.

Quicunq3 epiſcoporum presbyterorũ, diaconorum oblitus dei, ⁊ decreti huius immemor, inconſtitutu3[a] committens, predium eccleſie magnum vel exiguum[b] vel quicq3 de iure eccleſie alienare tẽtauerit: ⁊ donator ⁊ alienator, ⁊ venditor honoris[c] ſui amiſſione mulctetur.

Itẽ Gregorius Anthemio ſubdiacono. Palea.

Ratio nulla ꝑmittit vt ꝓprijs cuiuſq3 vſibus applicetᷓ qð ꝓ cõmuni vtilitate datũ eſſe cognoſcitᷓ.

Itẽ Ambro. in lib. de pnia.

¶ Qui reuocãdum putat qð eccleſie cõtulit, ſacrilegij, crimen incurrit.

Sunt qui opes ſuas tumultuario mẽtis impulſu nõ iudicio[d] ꝑpetuo, vbi eccleſie cõtulerint, poſtea reuocandas putauerũt: quib⁹ nec prima[e] merces grata eſt, nec ſcða[f]: q2 nec prima iudiciũ habuit, ⁊ ſecunda habuit ſacrilegiũ. Sunt quos penitet opes ſuas diuiſiſſe paupib⁹. ſic eos q̃ penitẽtiã agũt[g], hoc ſolũ timere oportet, ne ipſi⁹ penitentie agãt penitentiã[h].

Itẽ Grego. Sabino ſubdia.

¶ Qui ſacris locis derelicta retinere contenderit, ſacrilegium committit.

Sacrilegiũ[i] ⁊ contra legẽ eſt ſi q̃s qð venerabilibus locis relinquitᷓ, praue

de pe. diſt.j. diuortiũ. ⁊.ff. de reg. iu. q̃cq̃d. et. xxiij. q.j. parat⁹. Et eſt hic ar. ꝙ ſi aliq̃s emit votum ꝓprio quodam impulſu animi ꝙ teneatur illð ſeruare. S3 ſi aliq̃s ꝓpter aliorũ ipulſum vel clamorẽ aliqð emiſit tunc ſecus eſt: vt.xxij.q.iiij. vnuſq̃ſq3. nã electio facta ad alioꝝ impulſũ non valet: vt.viij.qð.j. licet. et. ſi ergo. ſiĉr nec libertas. ff. qui ⁊ a qui. ma. libe. non fi. l. ſi priuatus.

e ¶ Nec prima. i. primum factu3 ex quo debuit mereri mercedem.

f ¶ Nec ſcða. ſc3 reuocatio.

g ¶ Agũt. i. penitent ꝙ dederũt.

h ¶ Penitẽtiã. q2 penitẽt ⁊ dolẽt ꝙ dederũt pauperibus: ⁊ de illo dolore ſiue penitentia agãt penitẽtiã.

i Sacrilegiũ. Q2 hic fit mentio de ſacrilegio: quid ſit ſacrilegium videam⁹: Sacrilegiũ magiſtraliter varijs modis deſcribitᷓ. Uno modo ſic: Sacrilegiũ eſt ſacre rei violatio, ſiue in ſe ſiue in alio. ⁊ hoc appellatᷓ ſacra res. ſiue ſit res ipſa ſacra, ſiue ipſa pſona eccl'iaſtica. alio mõ deſcribitᷓ ſic. Sacrilegiũ eſt publici iur3 trãſgreſſio. q̃d autẽ ſit ius publicũ, habes.ĩ.j.diſ. ius publicũ. largi⁹ tñ q̃nq3 dicitᷓ cõmittere ſacrilegiũ q̃ diſputat de iudicio ꝑncipis: vel cũ dies ſolẽnis violatᷓ, vel cũ legib⁹ ſiue canonib⁹ reuerẽtia nõ impẽditᷓ. Cõmittitur autẽ trib⁹ modis ſacrilegiũ: vel cũ ſacrũ de ſacro, vel ſacrũ de nõ ſacro, vel non ſacrũ de ſacro auferᷓ: vt.ĩ.e. quiſq̃s. Imponitᷓ autẽ pro ſacrilegio q̃nq3 ſpũalis pena: vt ſi cõmittatᷓ in perſona eccleſiaſtica, q2 talis eſt excõicatus ipſo iure: vt.ĩ.eo. ſi quis ſuadẽte. ſed ſi in re eccl'ie fit ſacrilegiũ, tunc poſt trinã admonitionẽ excõicãdus eſt: vt.ĩ.e. q̃ſq̃s. §. itẽ ſi q̃s domũ. Itẽ imponitᷓ pena pecuniaria quãdoq3 maior q̃nq3 minor: vt.ĩ.e. q̃ſq̃s. ⁊ ca. ſi q̃s ꝯtumax. ſm̃ leges durior pena iponitᷓ ꝓ ſacrilegio. ff. ad. l. iul. pec. ſacrilegiũ. Sed ſi queras cui dãda ſit pena q̃ debetᷓ ꝓ ſacrile-

a ¶ Incõſtitutũ. i. ꝯtra hoc ſtatutũ. vel ponitᷓ ꝓprie. incidit em̃ in penã: ſ3 ſi ſtatim reſtitueret eccleſie, penã effugeret. extra de re. ec. nõ alie. ſi q̃s presbyterorum. ⁊ xij. q.ij. non liceat. §. vlti.

b ¶ Uel exiguũ. ergo ꝓ alienatione rei modice deponitᷓ aliq̃s. ⁊ ſic eſt arg. ꝯtra. xij. q.ij. terrulas. ⁊ ex̃ de do. ca. iij. S3 intelligas hoc tale exiguũ qð tñ vtile eſt eccleſie. Itẽ in huiuſmodi alienationib⁹ valde attẽdẽda eſt ꝯſuetudo ⁊ lex municipalis. ex̃ de do. c. iij. ⁊. ff. qð vi aut clã. l. ꝓhibere. §. non tantum.

c ¶ Honoris. ecce pena alienãtis. xij. q.ij. quiſquis.

Sunt qui opes. ¶ Ceſ⁹. Quidã res quas cũ quodã mẽtis impulſu eccleſie contulerunt, reuocare volebãt. Aliĩ erãt qui dolebant res ſuas pauperibus diuiſiſſe. De primis dicitur ꝙ donatio non fuit eis fru-

Margin notes:

M. incidit in alið cõſtitutũ qðcũq3 qð ſiĉ'ia ꝓhibet ſ3 L. ⁊ V.

Uotu3 emit eminẽs an ſeꝑ teneat illð ſeruare.

Cõc. tex. i. l. intrãtũ, §. j. ff. ð re. di. ⁊ l. i. cũ ſi. t⁹. ff. de au. tar. le.

Sed nũq̃d ẽ maius ſacrilegiũ ⁊c. qð dic vt not. xvij. q. v. c. ij.

Sacrilegij definitio.

Sacrilegium tripl'r cõmittitur.

Sacrilegij pena.

glo: dicas ꝙ ſi perſone facta eſt iniuria, ipſi pſone preſtanda eſt: vt ex̄ de ſen.excō.parochianos. ⁊ ca.grauē. ſi rei facta eſt iniuria, tūc ipſi rei preſtanda eſt: vt.ꝭ.e.ſi quis in atrio.et extra de ſimo.de hoc autem.

in circuitu habeat.xl.paſſus: alie vero minores eccleſie xxx. intra qḋ ſpatiū ſi qs violētiam fecerit, aut pſonam hoīs vel bona ei⁹ inde extraxerit/excōicetur donec ſatiſfaciat: niſi fuerit publicus latro: cui⁹ perſona vel res inde ſubtrahit ſine pena canonis. Seq. ca. planū eſt.

O Mnes eccl'ie. ¶Caſus. Lucius papa ſtatuit ⁊ decreuit vt raptores rez̄ eccl'iaſticaꝝ tāꝗ ſacrilegi ſint anathematizādi cū oīb⁹ ſibi conſentiētib⁹ q̄ pari pena ſūt puniēdi. Conſentientes ſcȝ defenſione vel cooperatione.

a ¶ Anathematizamus. Uidet hic ꝙ oēs ſacrilegi et dilapidatores eccleſiaꝝ ſunt ipō iure excōicati.xj.qō.iij.canonica.extra de ſen.excō.cōqueſti arg.contra.ꝭ.e.q̄ſq̄s.et ca.ſeq.vbi dr̄ ꝙ ſunt excōicādi niſi reſipiſcant. Rñ. violatores eccleſiaꝝ ſunt ipō iure excōicati, ſȝ nō alij. Uel dic ꝙ ſi in cōſecratiōe vel cū datur res eccleſie fert ep̄s ſententiā excōmunicatiōis, ꝙ q̄cūꝗ violētiam fecerit in re tali ſit excōicatus: tūc dicerē ꝙ ſtatim eſt excōicatus ſacrilegus: nō rōne ſacrilegij, ſed rōne ſententie dudum late. xxiij.q.j.ca.j.et.ij.

Sacrilegi an ipō iure ex cōicati.

voluntatis ſtudijs tentauerit ſuis compendijs retinere.

I tē Lucius ep̄s oīb⁹ ep̄is.

¶Sacrilegi iudicantur q̄ eccleſie facultates alienant.

O Mnes eccl'ie raptores atꝗ ſuarū facultatum alienatores a liminibus eiuſdem matris eccleſie anathematizamus[a], ap̄lica authoritate pellimus, damnam⁹, atꝗ ſacrilegos eſſe iudicamus: et non ſolū eos ſed omnes cōſentiētes eis: quia non ſolum q̄ faciūt rei iudicātur, ſed etiā qui faciētibus conſentiunt[b]. par em̄ pena ⁊ agentes ⁊ conſentientes comprehendit.

I tē Nicolaus pa.oīb⁹ ep̄is.

¶Excōmunicetur q̄ cōfinia eccleſie frangere tentauerit.

S Icut antiq̄tus a ſanctꝭ patribus ſtatutum eſt, ſtatuimus vt maior eccleſia per circuitum.xl.paſſus[c] habeat: capelle vero vel minores eccleſie.xxx. Qui autem confinia eorum confringere tentauerit, aut perſonam hominis vel bona eius inde ſubtraxerit: niſi[d] publicus latro erit, quouſꝗ emendet: et niſi qḋ rapuerit reddat excōicet.

I tem ex cōci. Triburienſi.

¶Soluat altario quod pro emunitate emēdatur eccl'ie.

S I q̄s in atrio eccl'ie pugnam cōmittit, aut homicidium fecerit: quicq̄d pro emunitate violata emendandum eſt, altario[e] ſoluatur cuiuſcunꝗ fuerit illa eccleſia.

I tem Auguſt.ad Bonifa.

¶Non licet alicui hominem vel aliquid de eccl'ia rapere.

M Iror quomodo tā ſubito fidei murū aries[f] ruperit inimici. noui em̄ qua religione ſemper ſis veneratus eccleſiam. quo inſtigante facinore hominem de eccleſia rapuiſti: tu⁹ ſi de tuo amico forte preſumeret fugitiu⁹ poſſet proculdubio itercesſoris cauſa veniam promereri. ergo ſi amicus intendit[g], cur deus offenditur: Sed ⁊ ſi de poteſtate preſumitur, Nabu-

c ¶ Paſſus. paſſus (vt ait Iſido.) eſt menſura quinꝗ peduȝ. Pes eſt ſpatiū.xv. digitorum. ↑ iſtud tamē non tenet in capellis que ſunt intra ambitum caſtellorū/vbi ꝑpter loci anguſtiam nō poteſt iſtud obſeruari: vt.ꝭ.c.quiſquis. et ca.queſti.

↑ Idem Bar.in l.iij.ff. de ꝟbo. ſigni.⁊ Alexā. ð ymo. in.l.j.ſi q̄s cau.

d ¶ Niſi public⁹. Et nocturnus depopulator agroꝝ. hi ſoli excipiuntur ſc̄m'ius canonicū: licet leges plures pſonas excipiant: vt ex̄ de immu.eccle.iter. leges em̄ excipiunt homicidas: adulteros raptores virginum: ſȝ ſc̄m canones raptores virginū tuti ſunt in eccleſia: vt.xxxvj.q.j.ð raptoribus.

Eccl'ie immunitate m̄r ri pūantur.

e S I q̄s in atrio. Altario. ꝭ habes ꝙ pecunia reſtituit illi loco in cuius ignominiam data eſt ↑ xxvij.q.j.ſi q̄s rapuerit.et ex̄ de ſimo.de hoc.et Innocen. dicit ꝙ cū pena duplici reddet: vt ex̄ de ſimo.audiuimus. et in aut. de ſan.epiſc.§.ſed neꝗ.⁊.ff.de calū.l.et generaliter §.illud.argu.contra de ſimo.veniens. Sed illud eſt diſpenſatio.

↑ de h⁹ no.ꝭ.e. ſacrilegium.⁊.ꝭ.j.qōe iij.ſi q̄s dator.

et extra de ſen.excō.a nobis. Uel dic ꝙ refert an papa hec ꝟba ꝓferat in cōſtituēdo vel ſentētiādo. ſi ꝓferat ea cōſtituēdo, tunc nō eſt excōicatus q̄ rapit res eccleſie. ſi aūt ſentētiando profert talia ꝟba/tūc eſt excōicatus. vel dic ꝙ ſi conſuetudo loci habet ꝙ tales ſunt excōmunicati/tūc ita ſeruāda eſt: q: conſuetudo eſt optima iuris interpres. extra de verb.ſig.abbate.

b ¶ Conſentiūt. cooperādo: vt ex̄ de ſen.excō.nuper. Sed pone ꝙ aliq̄s percuſſit clericū: et ego ratū habeo nūq̄d ſum excōicatus: Uidetur ꝙ ſic: q: non ſolū in contractibus, ſed etiā in maleficijs ratihabitio mādato cōparatur: vt ex̄ de reſti.ſpo.cū ad ſedē.in fi.ff.de vi et vi ar.l.j.§.ſed et ſi cū quis. nam nō ſolū de cōſilio/ſed etiā de voluntate aliq̄s tenet.j.qō.iij.q: preſulatus. immo q̄ pōt reſiſtere ⁊ nō reſiſtit, excōicatus eſt: vt ex̄ de ſen. excō.quante. Rñ. ſi noīe meo q̄s ꝑcutiat alium, ibi ratihabitio mādato cōparatur. al's non. ff.de nego.geſt.ſi pupilli §.item queritur. extra de ſen.excō.mulieres.

Clerici ꝑcuſſionē ratificans an ſit excōicatus.

S Icut antiqu'tus. Hec eſt ſecūda pars queſtionis in qua probat magiſter per.xx.capit. ꝙ ſacrilegiū committitur pluribus modis. Io.de fan.

¶Caſus. In hoc ca. ſtatuit Nicolaus papa (ſicut antiq̄tus a ſctis patrib⁹ fuerat cōſtitutū) vt maior eccl'ia

M Iror. ¶Caſus. Quidam noīe Bonifacius hominem quēdam forte ſeruum fugitiuum violenter de eccl'ia extraxit: de quo Aug. eū grauiter reprehendit: et oſtendit ꝙ hoc facere non debuit: q: ſi terrenus amicus pro illo fugitiuo interceſſiſſet, pro eo vitam meruiſſet. multo magis deo debuit obedire. et ſi de poteſtate ſua preſumit, reſpiciat Nabuchodonoſor regem, qui ꝑpter ſuperbiam in bouem eſt ex hoīe ꝯmutatus, et a ſuo regno expulſus. Precipit ergo ſibi vt hominē quē violenter de eccleſia rapuit/ad eandem eccleſiam reuocet: et donec eccleſie ſatiſfaciat, et peniteat/et prohibet Auguſt. ne oblationes ſue domus ſuſcipiantur a clericis: et Bonifacio communionem interdixit. Et hec verba ſic expone. Tuus ſcilȝ ſeruus: tuo amico.j. apud tuum amicum: forte ſcȝ permanere: ordinato.i. ſtatuto et prefixo.

f ¶ Aries.i.impetus diabolice ſuggeſtionis, ad ſimilitudinem arietis inſtrumenti quo frangit murus.

g ¶ Intenditur, id eſt exauditur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a In bouem.i.in bouinam mentem: vt.xxiij.q.iiij. nabuchodonoſor.
b Oblatio. Hoc eſt in deteſtationẽ criminis ipſius q̃ non ſolum ipſe, ſed etiã familia eius ꝓhibetur a ſacramentis.ſic.xc.diſtin.oblationes. et.xij.q.ij.de viro. et ex de ſpon.non eſt vobis. Jo.

Daň. iiij.f.

Cum. Caſus. Statutum fuit in hoc capi.vt prelatus defendat reũ ad eccleſiam cõfugientem a pena corporali: tñ qđ abſtulit cum pena pecuniaria reddat.
c Uel ad mortem. Sed nũquid poterit poſtea accuſari iſte de illo crimine? ſi non poteſt, ergo crimina remanebũt impunita: qđ eſſe nõ debet: vt ex de ſentẽ. excom. vt fame. et ſic priuilegium eccleſie erit multis occaſio delinquendi. propter hoc dicunt quidem q̃ a quolibȝ poteſt accuſari poſtea preterq̃ ab illo q̃ promiſit impunitatẽ. ſed qui ſic reſpondet / nititur cõtra priuilegium eccleſiarum: qđ eſt iniuſtum vel hereticum: vt.xxiij.diſti. omnes. ad q̃d eñ impetraret eccleſia ei vitam ſi pro eodẽ crimine poſt ea decapitaretur. Dicas ḡ q̃ hoc eſt priuilegium eccleſie, q̃ talis ammodo nec vitam nec mẽbra perdat: ſed q̃ alias pecuniariter ſatiſfaciat. Ul ſi hoc non poteſt, ſeruiat ei perpetuo quem leſit: vt xxxvj.q.de raptoribus.

Eccľia fugientes reos ad ſe tutatur.

Hec fuit ſententia Lau. q̃ dr̃ q̃ de ne põt accuſari poſt exitũ et p̃terq̃ ⁊c̃. vt ſe quitur. ſecus ſi iþ eiſſet i eccľia. C.đ his q̃ ad eccle. con fu.l.vl. L. Sȝ huic dicto ob. xxiij.q. iiij.ii ilic.xxxvj.q.j. de raptorib⁹ vñ dic vt ſeq̃r. Archi.

Rater. Caſus. Epiphanius eps excõmunicauit Benenatũ ⁊ Maurum ciues Beneuẽtane ciuitatis: qui quẽdam ſuũ curialẽ ad eccleſiam fugientem in abſentia ſacerdotis de ipſa eccleſia violenter extraxerant, qđ cum ſignificatum fuiſſet Gelaſio, excõicationem illam confirmauit: et precepit vj.ep̃is vt ſi illi excõicati peruenerint ad ſuos epiſcopatus, interdicant eis introitum eccleſiarum: vt iſtius vltiõis timore alij a tali preſumptione reuocentur.

[Nabu]chodonoſor regem intende, qui cauſa ſupbie in bouẽ[a] eſt ex hoĩe cõmutatus, atq̃ a regno ſuo ꝓfugus recedẽs, nõ ante regnũ recepit q̃ȝ conuerſus deum predicauit. Non vt cõfundã te hec ſcribo: ſȝ vt filiũ chariſſimũ moneo. Eccleſie igiť illeſum reuoca, quẽ irreligioſiſſime rapuiſti. Oblatio[b] ꝓ̃o dom⁹ tue a clericis ne ſuſcipiať interdixi. cõmunionẽq̃ȝ tibi interdico donec pacta pro auſib⁹ vel errore a me definita tibimet penitẽtia tẽpore ordinato pro hoc facto corde cõtrito ⁊ humiliato dignũ offeras ſacrificium deo.

Item ex lib. capitularium.

C Fugientem ad eccleſiam, nemo audeat abſtrahere.

Reum ad eccleſiã fugiẽtem nemo abſtrahere audeat, neq̃ȝ inde dãnare ad penã vel ad mortẽ[c]: vt honor eccľiaꝝ cõſerueť: ſed rectores eccleſie pacem eius et vitam et membra obtinere ſtudeãt: tamẽ legitime cõponat quod inique fecit. Item Gelaſius Uictori, Conſtantino, Martino, Feliciſſimo, Sereno, et Timotheo epiſcopis.

C Ab eccleſie arceať ingreſſu qui aliquem de eccleſia violenter rapuerit.

Frater ⁊ coep̃s noſter Epiphani⁹ ſua nobis relatiõe ſuggeſſit Benenatũ et Maurũ Beneuẽtane municipes ciuitatis in ꝯtumeliã religiõis acerba nimis et plectibili contumacia ꝓſiluiſſe: q̃ confugiẽtẽ ad eccľie ſepta curialẽ ſuũ nec illic q̃dẽ tutũ de iniuria ſua ſecurũ eſſe dimiſerunt: auſi irruptione temerarie mẽtis admittere quod nec poteſtatibus quidẽ vel principib⁹ vnq̃ȝ licuit ꝑpetrare, vt hoĩem in ſanctuarijs cõſtitutũ (captata ſacerdotis abſentia) reluctantẽ reclamantẽq̃ȝ violenter abſtraherẽt. quos (q̃ȝtuȝ ſua nobis ſuggeſtione patefecit) merito idignos eſſe ſacra cõmunione iudicauit. et ſi reuera tãti facinoris cõſtat admiſſum, nr̃a etiam authoritas i hac ꝑte ꝯſentit. nec eñ[d] iure ad ſupplicãdũ debet admitti q̃ admittere ſacrilegiuȝ non dubitauit. null⁹ eñ inter lumina tante venerationi deputata vtrũq̃ȝ ſibi licere extiſtimet pro ſue volũtatis arbitrio vt ⁊ humanitatẽ ſibi vẽdicet ⁊ furorẽ. Et ideo fr̃es chariſſimi ſupradictos ſi manifeſta reos facit conqueſtio ab oĩbus[e] ep̃atuũ et parochiaꝝ vr̃aꝝ eccleſijs nr̃e p̃ceptionis authoritate[f] ꝓhibete: vt non ſolũ hi q̃ in iniuriã ſanctoꝝ locorũ ꝓſiluiſſe ꝓbãtur, merito cõſequãtur ꝑ facti ſui qualitate vindictã: verũetiã ceteri a tali preſumptione vltionis iſtius timore reuocentur.

Idem Epiphanio ep̃o.

C Eccleſiaꝝ non eſt dignus ingreſſu qui eas violat.

Ad ep̃os cunctos direximus iuſſionẽ, vt eos qui eccleſias violaſſe perhibentur, acceſſu earũ iudicent eſſe indignos.

Item Pius papa.

C Qui eccleſiam dei vaſtat, et eius ſacerdotẽ inſequitur, ſacrilegus iudicatur.

Sicut q̃ eccľiam dei deuaſtat et ei⁹ p̃dia ⁊ donaria ſpoliat ⁊ iuadit fit ſacrilegus: ſic ille q̃ ei⁹ ſacerdotes inſequiť, ſacrilegus iudicať.

d Nec ei. ex de vſu. q: fruſtra.
e Ab omnib⁹. Argu. q̃ ſacrileg⁹ in nulla eccľia tutus erit, cũ i eccleſiam deliquat: vt j.ca.proxi. qđ quidam cõcedũt. Unde ſi aliq̃s furtum vel ſacrilegium fecerit in eccleſia, illum nõ debet tueri eccleſia: cum in eccleſiam deliquerit: vt.j.ca.proxi. tamen decreta. ex de immu. eccl. inter tñ duas perſonas excipit.
f Authoritate. Sed quid operatur h authoritas vel cõfirmatio pape / cũ illud per ſe facere potuerint? Rñd. confirmatio tria operať. Preſtat eñ ipſi facto maiorem authoritatem: vt.xj.diſti. q̃s neſciat. Itez ſi q̃d eſt inualidum ſupplet eius defectum cõfirmatio: vt ex de tranſact. ca.j. Item q̃ ſine ei⁹ licẽtia non põt retractari illđ qđ ipſe cõfirmauit. ex de ꝯfir. vti. vel inuti. ca.ij. Jo.

Confirmatio pape tria operať.

Sicut. Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte dr̃ q̃ ſicut iudicatur ſacrileg⁹ qui bona eccleſie rapit vel inuadit: ſic cenſetur ſacrilegus q̃ dei ſacerdotes inſequitur. In ſecũda dr̃ q̃ ſicut de⁹ eſt maior hoĩe ſic: ſacrilegiũ quod in deũ committitur / mai⁹ eſt fornicatione que

Non ergo grauius [a] peccatū eſt fornicatio q̃ ſacrilegium. Et ſicut maius [b] peccatum eſt qđ in deum cõmittitur q̃ ꝙ in hominē, ſic grauius eſt ſacrilegium agere, q̃ fornicari.

Item Urbanus.

¶ Qua pena feriatur qui eccleſie vſibus dedicata predia vexare tentauerit.

Attendēdū eſt oib⁹ ne ꝑdia vſib⁹ ſecretoꝝ celeſtiū dedicata, a quibuſdā irruētibus vexent̄: qđ ſi q̇s fecerit, poſt debite [c] vltionis acrimoniā (q̄ erga ſacrilegos iure promenda eſt) perpetua damnetur infamia, ⁊ carceri [d] tradatur: aut exilio perpetue deportationis ſeruetur.

Item Iginius papa. Palea.

Si quis eccleſiā igne cõbuſſerit, quindecim annis peniteat: et eam ſedule reſtituat: et preciū pauperibus reſtituat.

Item Clemens.

¶ Iude ſimilis ꝓbat̄ qui ornamenta ſurripuit eccleſie.

Si forte quiſpiā pbr̄ ſiue diacon⁹ ſacrarij ſindonem vel veluꝫ ſubtractum [e] vendiderit Iude iſcariotis ſimilis eſtimabitur. qui propter cupiditateꝫ fecerit hoc opus, nouerit ſe ſupradicti Iude penam [f] ſuſcepturum.

Item ex pnīa Theodori.

¶ De eodem. Palea.

Pecunia eccl'iaſtica furata vel rapta reddat̄ in quadruplū: ppl'i vero dupliciter. Si quis aliquid de miniſterio ſancte eccleſie furatus fuerit: ſeptem annis peniteat tres in pane ⁊ aqua.

Item ex pniali Romano.

¶ De eodem. Palea.

Si q̇s clericus furtū fecerit capitale, in quadrupedem, vel domum fregerit, aut quālibet rem melioris preſidij vel precij furatus fuerit, ſeptem annis peniteat: laicus. v. Si q̇s aūt de minorib⁹ ſemel aut bis furtum fecerit, reddat proximo ſuo: ⁊ vno anno peniteat in pane ⁊ aqua. et ſi reddere nō potuerit, tribus annis peniteat.

Item Anacletus.

¶ Sacrilegium facit qui pecuniam eccleſie rapit.

Qui rapit pecuniā proximi ſui, iniquitatē operatur. Qui autē pecuniā aut res eccleſie abſtulerit, ſacrilegium [g] facit.

Item ex cõcilio Ilerdenſi.

¶ Segreget̄ ab eccl'ia cleric⁹ qui ſeruū vel diſcipulū ſuū ad eā fugientē ꝟberare ꝑſumit.

Nullus clericoꝝ ſeruum vel diſcipulū ſuum fugientem ad eccleſiā extrahere audeat, vel flagellare [h] preſumat. Quod ſi fecerit, donec digne peniteat, a loco cui honorem non dederit, ſegregetur.

¶ Si q̇ vero clerici in mutuā [i] cedē prorupperint: prout dignitas [k] officioꝝ in tali exceſſu cõtumeliā pertulerit, a pontifice diſtrictius vindicentur.

committitur in hominem.

a ¶ Grauius. Hic videt̄ ꝙ maius ſit pctm̄ ſacrilegium q̃ adulteriū: ⁊ ſic eſt cõtra. xxxij. q. vij. quid in oibus. ſed ibi ſolutū eſt. Item nonne homicidium maius ſacrilegio eſt? Sic: ſed intelligas qđ hic dr̄ in eadē ſpecie facti. nam homicidium qđ fit in clerico mai⁹ eſt q̃ illud quod fit in laico: q2 vnū eſt ſacrilegiū, aliud nō. ſimilit̄ quod fit in ſctimoniali eſt maius q̃ illđ quod fit in alia muliere.

b ¶ Maius. Sic xxij. qõe. j. omne. et ca. mouet.

Attēdēdum. ¶ Caſ⁹. Statuit Urban⁹ in hoc ca. vt eccleſia non cogat̄ ſoluere tributa vel collectas de predijs eccleſiaſticis. ſi q̇s vero cõtra fecerit, poſt debitam penā ſacrilegij ſit infamis, et carceri tradatur, vl' exilio perpetuo damnetur.

c ¶ Poſt debite. Hec verba ſumpta ſunt a lege que eſt xvj. q. j. §. nouarū.

d ¶ Et carceri. ergo eccleſia habet carcerem, ⁊ infligit penam relegationis. † ĉ. q. j. in primis. Itē habes hic ꝙ diuerſe pene infligunt̄ alicui ꝑ eodeꝫ delicto: vt. xxj. q. v. ca. iij. ⁊. xvj. q. j. ſtatuimus. et ca. q. vij. cõſtitutiões. contra illud qđ eſt extra de iudi. at ſi clerici. et ex̄ vt lite nõ cõteſta. qm̄ frequenter. in fi. et q̇a lex dicit ꝙ vnū delictū non debet varijs eſtimationib⁹ coerceri. ff. de pe. ſanctio.

Si forte. ¶ Caſus. Queſitū fuit a Clemente quā penā debeat pati preſbyter vel diaconus ſi furetur ſindonem ſacrarij vel velum, ⁊ vendat. Et rn̄det ꝙ Iude iſcariotis ſimilis eſt: ⁊ eius penam patietur.

e ¶ Subtractum. Tamen epiſcopus cum tali poteſt diſpenſare. ſ. diſt. l. ſi quis preſbyter.

f ¶ Penam. Scilicet eternam.

g Qui rapit. ¶ Sacrilegium. alibi dr̄ ꝙ facit homicidium: vt. xij. q. ij. qui Chriſti. ⁊ ca. qui abſtulerit.

Nullus clericoꝝ. ¶ Caſus. Hoc capi. diuidit̄ in duas partes. In prima dr̄ ꝙ clericus qui ſeruū vel diſcipulum ſuum ad eccleſiā fugientē inde extrahere vel flagellare preſumpſerit, donec peniteat excõicet̄. In ſcđa dr̄ ꝙ clerici ſe mutuo ꝟberātes, ꝑut dignitatꝭ rōne vel officioꝝ iiuria maior fuerit, ab epo puniantur. Scđa ibi: Si qui vero.

h ¶ Vel flagellare. poſſunt tn̄ magiſtri et parētes et epi moderate † caſtigare: vt. xxiij. q. v. c. j. in fi. ſimiliter vir vxorē: vt nota. vij. qõ. j. ſicut alterius. ‡ et prelatus ſubditū: vt. xxiij. q. iiij. forte. ſ3 dn̄s h3 in ſeruo pleniſſimam coercionem vſufructuari⁹ modicā: vt. ff. de vſufru. locū. et. l. ſed ⁊ ſicuti. in fi. patronus aūt in libertū h3 leuem coercionem. vt. ff. de iniu. pretor. §. preterea. Sed nonne magiſter vel ep̄us intra eccleſiā põt verberare clericum, cū ep̄us iudicet intra eccleſiā: vt. ij. q. ij. preceptū. ⁊ in iudicijs epoꝝ interueniunt verbera: vt xxiij. q. v. ca. j. in fi. Sed dic ꝙ cauſa odij nō debet eum expellere de eccleſia: q̇a ſi magiſter nō pcutiat diſcipulum ex odio, nō icidit in canonē: vt ex̄ de ſen. exc. ſup eo.

i ¶ In mutuam. Hodie tales mittēdi ſunt ad curiā: niſi ſint ipuberes ‡ vl' regl'ares: vt ex̄ e. ti. ſup eo. Ul' loq̄tur de cõiter viuētibus: q̄ cū modū nō excedunt, iudicio meo pn̄t abſolui ab epo: vt ex̄ de vi. ⁊ ho. cle. qm̄. ⁊ ex̄ qui cle. vel vo. c. j. ‡ et ex̄ de ſen. excõ. ex tenore. in fi. Uel hoc ideo q2 cõio materiam diſcordie gn̄are ſolet: vt. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. dulciſſimus. vn̄ abūdātius eſt illis prouidendū: q2 vbi periculū maius eſt, magis eſt cõſulendū: vt. ff. de carbo. edic. l. j. §. ſed et ſi quis. †

k ¶ Dignitas. Quia ſm dignitatem punitur aliquis:

Homicidiū clerici eſt grauI⁹ q̃ laici.

Eccl'ia h3 carcerem.

† Uide qđ le. et not. iiij. qõe. iij. hi qui.

† Sed imoderate nō ff. ad. l. aql. ſ3 ⁊ ſi. i fi. et l. ſeq. et ff. loca. itē queritur.

‡ Cõc. text. i. l. ſed ⁊ ſi. §. fi. et ibi gloſ. ff. ad. l. aql. ⁊ in aut̄. de nup. cū ibi not. §. ſi ꝟo col. iiij.

‡ Hec ſentētia Goffr. approbat̄ per predic. decret̄. qm̄.

† Ad idē not. xlij. diſ. q̇eſcamus.

vt.xlv.diſtin.cum beatus.
Si quis contumax.¶ Caſus. Queſitū fuit in conci. Triburienſi quā penam pati debeat qui ſeruū fugientem vel alium quē perſequebaꝛ, de atrio vel de porticibus eccleſie cemiterio deputatis violēter extraxerit. Et reſpondetur ꝙ epō debet nongentos ſolidos ſoluere ꝓ cemiterio qꝺ fregit: ⁊ ꝓ pctō publice penitebit.

da ibi: Sacrilegium committitur.
c ¶ Ad quas. id eſt quibus competit querela. ⁊ loquitur de ipſis iudicibus: ⁊ dicit ꝙ iudicibus iſtius querele tantū ſint ſoluēda.xxx. pro emunitate violata. nā aliam penam preſtabit iniuriam paſſo.j.ca.proxi.

Item ex cōcilio Triburieñ.

¶ Qui de atrio vel porticibꝰ eccleſie fugientem abſtrahit, excommunicetur.

SI q̄s cōtumax vel ſupbus timorem dei, vel reuerentiā ſctāꝝ eccleſiarū non habuerit: et fugiētē ſeruū ſuū vel quē ipſe ꝑſecutꝰ fuerit, de atrio eccleſie, vl' de porticibus eccl'ie q̄libet mō adherētibꝰ [a] ꝑ vim abſtraxerit, ꝓ emunitate nōgētos ſolidos epō cōponatᵇ: et ipſe publica pnīa iuſto iudicio epiſcopi mulctetur.

Sacrilegiū ergo eſt quotiēs quis ſacrū violat vel auferendo ſacruʒ de ſacro, vel ſacrum de nō ſacro, vel nō ſacrum de ſacro. Dicit etiam ſacrilegium cōmittere qui violentas ⁊ impias manus in clericum iniecerit. Porro ipm̄ ſacrilegiū duplicem ꝯtinet penam: pecuniariam videlʒ, et excōicationis. pecuniaria eis perſoluēda eſt ad quos querimonia ſacrilegij pertinet. Unde Joan. papa. viij. ſcribit oibus epis.

¶ De multiplici genere ſacrilegij, et pena eiuſdem.

QUiſquis inuentꝰ fuerit reus ſacrilegij: epis vel abbatibus, ſiue pſonis ad q̄s [c] q̄rimonia ſacrilegij iuſte pertinuerit.xxx. libras examiati argenti puriſſimi componat.

¶ Sacrilegium cōmittitur ſi quis infregerit eccleſiam, vel triginta eccleſiaſticos paſſus qui in circuitu eccleſie ſunt: vl' domos [d] que intra predictos paſſus fuerint, aliqd inde diripiēdo vel auferendo, ſeu qui iniuriam vel ablationem rerū intulerit clericis arma [e] nō deferentibus, vel monachis, ſiue deo deuotis, omnibuſqꝫ eccleſiaſticis [f] perſonis. capelle que ſunt intra ambitum murorum caſtellorum, nō ponuntur in hac.xxx. paſſuum obſeruatiōe. Similiter ſacrilegium cōmittitur auferendo ſacrum de ſacro, vel nō ſacrum [g] de ſacro, ſiue ſacrum de non ſacro.

Idem. Si quis domum dei violauerit, ⁊ aliqua ſine licentia illius cui commiſſa eſſe dinoſcitur inde abſtulerit: vel eccleſiaſticis pſonis iniuriam fecerit: donec in cōuentu admonitus legitime ſatiſfaciat, ſciat ſe cōmunione priuatum. ſi vero poſt ſecūdam et tertiā conuentionem coram epō ſatiſfacere detrectauerit, ſacrilegij periculo ab oīnibus obnoxius teneaꝛ: ita vt ſm̄ apl'm nemini fideliū miſceatur.

Idem. Si qui monaſteria ⁊ loca deo dedicata et eccleſias infringunt, et depoſita vel alia quelibet exinde abſtrahunt, dam-

a ¶ Adherētibꝰ. eōdē gaudent priuilegio cuʒ ſacris: vt.ff. de rei vendi. que religioſis. Et eſt ſil'e.xliiij. diſtic. §.j. Joan.

b ¶ Cōponat.ſ. eo. ſi quis in atrio dicit ꝙ eccleſie dabit. Sed dic ꝙ ſatis dicitur eccleſie dari cū datur prelato eccl'ie. alie pene ſtatuūtur.j.eo. quiſquis. Sed dic ꝙ pene ſunt arbitrarie. Uel ſm̄ conſuetudinem locorum loquūtur. vel dic et melius ꝙ ſi quis violat emunitatē nullū damnum faciendo, ſoluat ſolidos nōgentos: ſed ſi damnuʒ aliquod fecerit, ſoluet triplū pro emunitate, ⁊ damnum nouies: vt.j.eo. q̄ſquis. in fine.

Eccl'ie emunitatē violās q̄l'r punit.

¶ Sacrilegium. ¶ Caſus. Quis.ſ. facta eſt mētio de ſacrilegio: iō nunc oſtendit Gratia. ꝙ ſacrilegiuʒ fit cum aliquis rē ſacram violat: et hoc fit q̄tuor modis: vel auferēdo ſacrū de ſacro: vel ſacrum de nō ſacro: vel nō ſacrum de ſacro: vel ſi quis iniecerit violentas manus in clericū. Oſtēdit etiam ꝙ ſacrilegiū duplicem cōtinet penam: ſcilʒ pecuniariā, ⁊ excōicationis. pecuniaria perſoluenda eſt illis apud quos querimonia deponitur.

Quiſquis. ¶ Caſus. Hoc ca. diuidiꝛ in duas partes. In prima dicit ꝙ ſacrilegus.xxx. libras argēti dʒ preſtare epis vel abbatibus vel alijs pſonis ad q̄s querimonia ſacrilegij pertinet. In ſcꝺa dꝛ ꝙ eccl'ie debēt habere.xxx. paſſus pro cemiterio in circuitu, niſi ſint capelle caſtelloꝝ: intra quos.xxx. paſſus ſi quis iniuriam fecerit in pſonis, vel inde aliqd auferendo, ſacrilegiū cōmittit. Similiter cōmittitur ſacrilegiū auferēdo ſacrū de ſacro: vel nō ſacrū de ſacro: vel ſacrū de nō ſacro. Secunda ibi: Sacrilegium committitur.

d ¶ Uel domos. ſcilʒ clericorū. nam alie domus nō debent eſſe intra ambitū eccleſie: vt.xij. q.j. nulla.

e ¶ Arma. ergo ſi clericus arma ferens ꝯberetur, nō incidit in canonem ꝯberās. ex̄ de ſen. exc. cū nō ab hoie. et ca. vt fame.xvj. qō.j. gn̄al'r. hoc tn̄ nō eſt verꝝ niſi poſt trinam admonitionem reuerti noluerit ad clerum: vt ex̄ de ſen. ex. ſi ꝯo aliquis. ⁊ c. in audientia. qꝛ nec clericus pōt bn̄ficio illiꝰ canonis ſi q̄s ſuadente. renūciare: vt ex̄ de ſen. exc. ꝯtingit. Hoc tn̄ itelligo qn̄ ex cauſa leuitatis induit arma, vel abijcit habitū clericalem: vt tunc non ſtatim ꝑdat priuilegiū. aliꝺ eſt ſi penitus apoſtataret vt fiat miles: vel ſi vxorē ducat: tūc dico euʒ ipſo facto perdere ꝑuilegiū: vt.lxxxiij. diſtinct. quiſquis.

Cleric⁹ arma ferēs, an perdat priuilegium.

dicas ꝙ lz recipiat militiaʒ dūmō nō exerceat ſeua pōt gaudere ꝑuilegio clericali fʒ Innoc. ꝑut nota. ex̄ ꝺ apoſta. c.j. ⁊ facit ad hoc. liij. diſ. ca.j. ⁊ qꝺ le. et no.ij. diſtin. ſi q̄s poſt Archi.

f ¶ Eccl'iaſticis. vt ſunt conuerſi et penitētes templarij et hoſpitalarij: q̄ gaudēt ꝑuilegio clericali.xxvij.q.j. vt lex.xj.q.j. aliud. extra de ſent. excō. parochianos. ⁊.xij. q.j. duo ſunt.

g ¶ Non ſacrū. Lex tamen dicit ꝙ in hoc caſu nō committitur ſacrilegium, ſed tantum furtū: vt.ff. ad leg. iul. pecu. l. diuus. ſed illud non tenet.

¶ Si quis domum. ¶ Caſus. Hic §. duas hʒ partes. In prima parte dꝛ ꝙ ſi q̄s ſine licentia prelati aliqd de eccleſia extraxerit, vel alicui eccl'iaſtice perſone iniuriā fecerit: ſciat ſe cōione dn̄i priuatum donec ſatiſfaciat. ſi vero poſt tertiā cōmonitionē coram epō ſatiſfacere noluerit anathematizatus ab oibus euiteꝛ. In ſecunda parte dꝛ ꝙ illi qui eccleſias frangunt inde aliqd extrahentes, penitentiam triplicē patientur: qꝛ rem ſubtractā reſtituent ei cuius erat, ⁊ damnū nouies: eccl'ie vero triplū rei ſubtracte: ⁊ preterea pena corporali punieꝛ: quā habes.ſ.

num nouies[a] componant, et emunitatem tripliciter[b], ⁊ velut ſacrilegi canonice ſententie ſubigantur.

Item Alexander papa.ij.

Niſi canonice iudicatū epiſcopum qui cōprehenderit laicus excommunicetur.

SI quis deinceps priorum[c] aut cuiuſcunq; dignitatis, vel cuiuſcunq; ordinis laicoꝝ epm̄ comprehenderit, percuſſerit, aut aliqua vi, a propria ſede expulerit, niſi forte iudicatū[d] canonice: authores et cooperatores tanti ſceleris anathematizent, et bona eoꝝ eccleſie ipſius iuri perpetuo tradant[e]. Si vero in presbyterū, vel in quēcūq; inferiorum graduum clericū hec eadem preſumpſerit, canonice penitētie atq; depoſitioni[f] ſubiacebit: ſi contumax fuerit, excommunicetur.

Item Nicolaus papa Thadoni archiepō Mediolanen̄.

Flagellatores clericoꝝ poſt tertiā admonitionē ſi non reſipuerint, excōmunicentur.

DE presbyteroꝝ flagellatorib⁹ et occiſoribus, predonib⁹ ſcꝫ q̄ ſeclarī[g] brachio minime coercentur: iuxta preceptum domini placet vt fraterno amore conueniantur ſecundo ac tertio: qui requiſiti ſi te non audierint, cōueniēte eccleſia eos ſacra cōmunione priuare, atq; (ſi in ſua obſtinatiōe pmanētes ſacerdotalia monita forte contēpſerint) ab eccl̄ie compage ſub anathematis interdictione reſecare licentiam tribuimus. Quos etiā reſipiſcentes tandē digna ſatiſfactione premiſſa[h] in gremium ſancte matris eccleſie reuocari noueris poſſe.

Item ex cōcilio Magūtinen̄. cap.xxiij. Palea.

QUi pbr̄m occiderit. xx. annoꝝ pena ſm̄ canones imponat̄. ſi autē negauerit: ſi liber eſt, cum ſeptuagintaduobus iuret: ſi autē ſeruus ſuper. xij. vomeres feruentes ſe expurget: conuictus noxa, vſq; ad vltimū vite tēpus militie cingulo careat, et abſq; ſpe coniugij maneat.

Item ex cōcilio Triburienſi.

Palea.

UT presbyteri nō vadāt niſi ſtola aut orario induti. Et ſi in itinere ſpoliantur, aut vulnerant̄, vel occidūtur: non ſtola veſtiti, ſimplici emēdatione abſoluant̄: ſi autē cum ſtola, triplici.

Item ex eodem cap.v.

Palea.

OMnes presbyteri interfectores cōpoſitione epi ad cui⁹ parochiā pertinēt, ſoluant̄: ita videlicet vt medietatem Renaldus eps̄ ei⁹ vtilitati eccl̄ie cui prefuerit, tribuat: et alteram medietatem in eleemoſynam eius iuſte diſpartiatur: quia nullus nobis eius heres proximioꝝ videtur, q̄ ille q̄ ipſum domino ſociauit.

Item ex libro.v.capitulariū.

eo attendendū. vel excōmunicabunt̄. Scd̄a ibi: Idem.

a Nouies. Quid eſt ergo quod dicitur inſti. de act. §. oēs. vbi dr̄ ꝙ nulla pena debet excedere penam quadrupli. Reſpon. non debet iudex excedere penaꝫ quadrupli niſi vbi in iure inuenitur ꝙ poſſit excedere: q̄ quādoq; extēditur ad decuplū: vt.xij.q̄.ij. in legibus. et ca. cū deuotiſſimam. Uel ſolue vt ibi.

b Tripliciter. Ecce triplex pena qua punit̄ ſacrilegus: quia iudici dabit.xxx. libras: item damnū nouies cōponet: et emunitatem tripliciter. ſimiliter corporalem penam ſuſtinebit: vt. s̄. eo. attendendum. Joan.

SI quis deinceps. Car. Queſitum fuit ab Alexādro quā penam pati debeant laici maiores vl̄ minores qui epm̄ cōprehenderint vl̄ pcuſſerint, vel p violentiaꝫ de ſua ſede expulerint. ⁊ reſpōdet ꝙ tales ⁊ cooperatores eorū debēt anathematizari: et res eorum eccleſie cui iniuriam intulerint, perpetuo tradentur: niſi fuerit eps̄ canonice depoſitus: ⁊ hoc in prima parte. In ſecūda dr̄ ꝙ ſi in pbr̄m vel alium clericum hoc idem fecerint: ab honore depoſiti canonice penitētie ſubiacebūt et ſi cōtumaces fuerint, excōmunicabunt̄. Scd̄a ibi: Si vo.

c Priorum. id eſt nobilium.

d Iudicatuꝫ. i. depoſitū: q̄d tamē veruꝫ eſt ſi incorrigibilis eſt: vt ex̄ de iudic. cū non ab homine. xj. q. j. petim⁹ et. xxvij. q. j. ſi homo. quidam tamen ex hoc loco dixerunt ꝙ ſi quis iniecerit manus violentas in clericum excōmunicatum ꝙ nō eſſet excōmunicatus, per id quod legitur xxiij. q. v. excōmunicatorū. quod non credo.

e Tradant̄. Ecce pena illorum qui iniiciunt manus in epm̄. ſic. xxvij. q. j. ſi quis rapuerit. aliam penam adijcit Inno. extra de pe. in quibuſdam.

f Atq; depoſitioni. Argu. ꝙ eccleſia pōt deponere laicū: vt. xj. q. j. nullus eps̄. ⁊. xxxij. q. v. preceptū. Io.

DE presbyterorū. Caſus. Hoc ca. diuidit̄ in duas partes. In prima dicit̄ ꝙ Theodotus archiepus Mediolanen̄. q̄ſiuit a Nicolao quid fieri debeat de his qui pbr̄os flagellāt et occidunt vel depredātur: nec ſeculari brachio poſſūt coerceri. et reſpondet ꝙ primo conueniri debent ſcd̄o et tertio. q̄ ſi delictum nō emendauerint, a corpore ſacre cōmunionis priuent̄. tandem debēt anathematizari in contumacia permanētes. In ſcd̄a dicit̄ ꝙ ſi ipſi reſipiſcāt recōciliari debent eccleſie, digna tamē ſatiſfactione pmiſſa. Scd̄a ibi: Quos etiam.

g Qui ſeculari. Ergo ſecularis iudex in his enormibus criminib⁹ primo habꝫ coercionem, ⁊ deinde eccleſiaſtic⁹ iudex: vt xxiij. q̄. v. ſunt q̄dam. Io. q̄d falſuꝫ eſt: vt ex̄ de iudi. cū non ab homine. B. Item hic ptꝫ ꝙ ſecularis poteſtas et eccleſiaſtica debēt ſibi mutuū preſtare auxiliū: vt. xcvj. diſtin. cū ad veruꝫ. et. xxxij. diſtinc. eos qui. et diſtinc. xvij. non licuit.

h Premiſſa. argu. ꝙ excōmunicatus pri⁹ debeat ſatiſfacere q̄ abſoluatur: vt hic: et. xj. q. iij. excellētiſſim⁹. in fi. et. xxiij. q. viij. ſi quis membrorū. et ca. peſſimā. ex̄ de iur. pa. relatū. arg. cōtra ex̄ de ſen. ex. per tuas. Sol. aut excōicat̄ q̄s p contumacia, aut pro delicto. Si pro contumacia, tunc preſtita cautione abſoluetur. Si pro delicto, et illud eſt euidens: nō prius abſoluetur q̄ ſatiſfecerit. Sic diſtinguitur ex̄ de verbo. ſig. ex parte. Joan. Certe ſemper excommunicat̄ quis p contumacia: ſed illa quandoq; prouenit ex delicto: vt innuit illa decre. ex parte. niſi ipſo iure incidat in canonē late ſententie: vt. j. ea. q. iiij. ſi quis ſuadente. B.

Penaꝫ q̄druplī pōt iudex q̄nq; excedere.

Sacrileg⁹ triplici pena punitur.

Scilꝫ ab honore et cingulo dignitatis ſi quā hꝫ ſm̄ h.

Ad hoc facit q̄d nota. s̄. xc. diſt. placuit.

Excōicat⁹ an poſſit abſolui nō premiſſa ſatiſfactione.

¶ Pro graduū varietate mul|ctentur qui clericos occidunt.

Qui ſubdiaconū occiderit.ccc.ſol. componat.qui diaconū.cccc.qui preſbyterū[a].dc.qui epiſcopū.dcccc.qui monachum.cccc.

Item ex eodem lib.vj.ca.

¶ De eodem.

Qui occiderit clericū aut monachum,arma relinquat,⁊ deo in monaſterio ſeruiat cunctis diebus vite ſue, nunq̄ꝫ ad ſeculum reuerſurus, et.vij.annis publicam[b] penitētiam agat.

Item Innocētius papa.ij.

¶ Qui clericū percuſſerit,excommunicet:⁊ nō niſi a Romano pontifice abſoluatur.

Si qs[c] ſuadente diabolo huius ſacrilegij vitium vel crimen incurrerit,ꝙ in clericum[d] vel monachum violentas[e] manus[f] iniecerit,anathematis vinculo ſubiaceat[g]: et nullꝰ epoꝝ illū preſumat abſoluere,niſi mortꝭ vrgēte periculo,donec apl'ico cōſpectui preſentet,⁊ eius mādatum ſuſcipiat. Qui autē de eccl'ia vi aliquē exemerit,vel i ipſa eccl'ia, vel loco,vel cultui,ſacerdotibꝰ et miniſtris aliquid iniurie importauerit:ad inſtar publici criminis ⁊ leſe maieſtatis accuſabitur:et conuictus ſeu confeſſus,capitali ſentētia a rectoribus prouincie ferietur:ſicut in.j. lib.codicis legitur titu.de epis ⁊ clericis.l.Si qs in hoc genus ſacrilegij proruperit.⁊ in digeſtis ad legem Juliam repetundarū[h].l.vltima. Committūt etiam ſacrilegiū qui contra diuine legis ſanctitatem,aut neſciendo[i] cōmittunt,aut negligendo violāt et offendunt,aut qui de principali iudicio diſputant dubitantes an is dignus[k] ſit quem princeps elegerit:vel qui intra prouinciā[l] in qua prouinciales ⁊ ciues habentur,officium gerende ac ſuſcipiende adminiſtrationis deſiderant: vt Codice lib.ix.titu.de crimine ſacrilegij.

Similr de iudicio ſummi pontificis alicui diſputare nō licet.

Unde Nicolaus pa. omnibꝰ epiſcopis.

¶ Nemini eſt permiſſuz de eo qđ papa ſtatuit iudicare,vel eius ſententiam retractare.

Nemini eſt de ſedis apoſtolice iudicio iudicare

a ¶ Qui ſubdiaconū. ¶ Preſbyterum. Quid de hac pena fieri debeat,habes extra de pe.ca.ij.
b ¶ Publicam. Sed quid ſpectat ad imperatorem imponere alicui publicā penitentiā? Dic ꝙ imperator inſtituit quid iudex eccleſiaſticus facturus ſit: ſicut econuerſo: vt.v.queſt.vlti. delatori.

¶ Si quis. ¶ Caſus. Statuit Inno. in hoc ca. ꝙ ſi qs iniecerit violentas manꝰ in clericū vel etiā in monachum,ſtatim ſit anathematis vinculo innodatꝰ ⁊ nullus epiſcopus euz quouis modo pſumat abſoluere donec apoſtolico ſe pſentet,⁊ eius mandatū ſuſcipiat: niſi ſit in mortis articulo conſtitutus.

c ¶ Si quis. hoc nomine ſi qs, etiaz femine continent: vt.ff.de verbo.ſig. l.j.femina enim bene incidit in canonem hūc: vt extra de ſenten. excom. mulieres.

d ¶ In clericum. etiā pſalmiſtā. qui clericus dicit. xxj. diſt. cleros.et etiaz in alias eccleſiaſticas pſonas: vt no. ſ.e.quiſquis.

e ¶ Violētas. ab hac regula multi caſus excipiunt: † vt impuberes: et q̄ iocoſa leuitate ſe pcutiunt: ⁊ cum magiſter diſcipulū pcutit: vt extra.e.ca.j.quia nō ſunt huiꝰ manus violente. Item cum clauſtrales percutiunt ſe: vt extra.e.cum illorum. Item cum oſtiarius ratione officij ſui aliquem verberat. Uel cum aliquis officialis arcet aliquem a turba. Uel cū aliquis defendendo ſe percutit clericum. Uel cum inuenit clericum cum vxore ſua, matre, ſorore, filia. hos caſus habes extra.e. ſi vero. Item mulieres ⁊ debiles perſone excipiūtur: vt extra.e. mulieres. Item ipſi prelati licet percutiūt clericos ſuos: vel alij clerici de mandato ipſorum: vt extra.e. ex tenore. Item q̄ꝫdiu habes inimicitias: vt extra.e. decetero. Item excipiuntur illi qui leuem iniuriam fecerint clerico: vt extra.e.peruenit.

f ¶ Manꝰ.idē ſi pedes: vel ſi ſpuat vel perfundat eū aqua.aliud dico ſi rumpat veſtimenta ſua.ſed idem credo ⁊ tunc: quia violentia fit perſone: ‡ quia que religioſis ⁊c̄.ff.de rei ven.l.que religioſis.

g ¶ Subiaceat.iſte canon eſt late ſententie,et ille extra de falſa,ad falſariorū,eꝫ de loca,ex reſcripto,⁊ vbicunqꝫ quis ipſo facto incidit in ſententiam: vt.xxiij.queſt.j.ca,j.⁊.ij.Joan.

† Clericū percutiēs nō ſemp incurrit excōicationem. † Scꝫ ab itinere non a ſnīa excōicationis.

‡ De hoc no. de peñ. di.j.ſi qs prīſatꝰ.ibi videas.

¶ Qui autem. ¶ Hec eſt tertia pars queſtionis in qua ponit diuerſos modos ſacrilegij. Jo.de fan.

¶ Caſus. In hoc.§.oſtendit Gra.que ſit pena ſacrilegij ſcḋm legem ſecularem: et dicit ꝙ ſi aliquis ſacrilegiū cōmiſerit: ad inſtar publici criminis accuſatꝰ et conuictus ⁊ confeſſus capitali ſentētia ferietur, et ad hoc probandum inducit duas ll. et hoc in prima parte. In ſecunda parte dicitur ꝙ ſacrilegium cōmittitur tribꝰ modis ſcḋm legem. Primo,quādo aliquis vel neſciendo vel negligēdo legē violat. Secundo cum aliquis diſputat an dignꝰ vel indignꝰ ſit quē princeps elegerit. tertio quando aliquis in puincia dignitatem gerende adminiſtratiōis acquirit per ambitionem. Idem dicitur ſi aliquis diſputat de iudicio ſummi pōtificis. Et ad hoc inducit ſequēs ca. Secunda pars incipit ibi: Committunt.

h ¶ Repetundarum. magiſter errauit in nomine huius tit. ſed illud inuenitur.ff.ad.l.iul. pecu.ſacrilegij.

i ¶ Neſciēdo. qr iuris ignorantia diuini vel naturalis non excuſat.

k ¶ Dignus. Quem princeps iudicat dignum, et nos iudicabimus.ſi. xciij. diſtinctio. ca.j.ff. de re iudic. quidam.C. de aduo.di.iudi. reſtituende.in fi. argu. contra: quia poſſum appellare a iudice quē ipſe ex certa ſcientia dedit. † extra de offic.deleg.cum olim.j.extra de ap.nouit.extra de ſen.⁊ re iudi.cum cauſa.

l ¶ Qui intra prouinciam. Pretor tamen eligendus eſt vbi larem fouet: vt.C.de offic. preto. tres.ſimiliter defenſor de ipſa ciuitate eligendus eſt in auten. de defen.ciui.§.j.et vlti.et prelatus potius de gremio proprio q̄ꝫ de alieno: vt.lxj.diſtinc.nullus.et ſacerdos de propria dioceſi.lxxj.diſtin.hortamur.

Nemini. ¶ Caſus. Precipit Nico.in hoc cap.omnibus epiſcopis vt nullus eorum de iudicio ſedis apoſtolice iudicet, vel eius ſententiam vel iudicium retractet: eo ꝙ eccleſia illa primatum habet et prerogatiuam inter omnes alias eccleſias.

† Et hoc iō qr appellationis remediū oībus eſt cōe. in aut. de iudi. §.pe. Joan.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a ¶ Retractare.ſed ipſemet vel eius ſucceſſor pōt eam reuocare: vt.xxxv.q.ix.ſententiam.
¶ Sacrilegiū.§ Dictū eſt.ſ.ꝙ ſacrilegiū.vj.modis committitur. Nuncvero dicit Gra.ꝙ ſil'r ꝯmittit q̄s ſacrilegiū, cum iudeis publica officia committit: et ad hoc inducit ſequens cap.

noluerit,ſibi reddatur inuitus. De preſenti.i.in p̄ſenti.
e ¶ Tarditatis. Id eſt retentionis.
f ¶ De preſenti.i.in preſenti. Dñs iſte poterat p aliuz iurare: vt hic ptz.z.c.diſt.optatum. et ſcias ꝙ ꝓcurator debet iurare in animam dñi: vt.lxiij.diſt.tibi dño ſancto. ſʒ ſyndici ſiue economi in propriam animā: vt ex̄ de iuramē.calū.in pertractandis.

iiij.ps.

C Onſtituit. ¶ Caſ⁹. In hiſpania publica officia cōmittebantur iudeis: ꝛ ꝓpter hoc chriſtiani a iudeis ledebantur.ꝛ iō ſtatutū fuit in concil. Tole.ne rectores ꝓuinciaꝝ cum ep̄is decetero hoc ꝑmittāt.ꝛ ſi q̄s fieri ꝑmiſerit, velut ſacrilegus anathematizetur: et iudeus publicis cedib⁹ deputetur. Cum ſacerdotib⁹.i.ep̄is. Eorū.i.iudeorū. Obreptiones.i.adminiſtrationes. Relictas.i.ꝯceſſas per obreptionem. Suſpēdāt,id eſt remoueant et auferant ipſis iudeis.
b ¶ Qui ex iudeis.i.ex familia ipſorum: vel loquitur de iudeis de nouo ad fidem conuerſis.
c ¶ Officia.ſ.di. liiij.nulla officia.
d ¶ Cedib⁹. No. ꝙ eccl'ia iudicat de his q̇ foris ſunt,ꝯ id qđ ē.ij.q.j.multi.hoc in pena tꝑali ſiue in pecuniaria, ſil'r in ſpūali: ſed idirecte: vt ex̄ de vſur.poſt miſerabilem. et eſt ſil'e xxviij.q.j.ſepe.

Eccl'ia de his q̇ foris ſunt q̄n q̄ʒ iudicat.

¶ Verū.§ Hec eſt iiij.pars.q.in qua querit q̄d iuris ſit de ſuis fugientib⁹ ad eccl'iaz. Jo.d.f.

aut illius ſentētiam retractare[a] ꝑmiſſum: videlʒ ꝓpter romane eccleſie primatum Chriſti munere in btō Petro apoſtolo diuinitus collatum.

S acrilegij quoqʒ reatum incurrit qui iudeis publica officia cōmittit. V nde in Toletano concilio ca.ij.legitur.

¶ Sacrilegiū facit q iudeis publica officia committunt.

C Onſtituit ſanctū concilium vt iudei,aut hi qui ex iudeis[b] ſunt,officia[c] publica nullatenus appetant: qꝛ ſub hac occaſione chriſtianis iniuriam faciunt. Ideoqʒ iudices ꝓuinciarum cum ſacerdotibus eorum ſurreptiones fraudulenter relictas ſuſpendāt: ꝛ officia publica eos agere nō ꝑmittāt. Si q̄s autē hoc permiſerit, velut in ſacrileguʒ excōicatio proferatur: et is q̄ ſurrepſerit, publicis cedibus[d] deputetur. V erū ne reuerētia religionis dños ſuo iure fraudaret ſi famuli ad eccleſie ſepta cōfugiētes inde neq̄q̄ʒ abſtrahantur: ſacris canonib⁹ eſt inſtitutum, vt preſtito a dño ſacramēto impunitatis, ei etiā reddantur inuiti. V ñ Gelaſius papa ſcribit Bonifacio ep̄o.

¶ Poſt preſtitā ſecuritatem ſerui reſtituātur dominis qui ad eccleſiā cōfugiunt.

M Etuentes dños famuli ſi ad eccl'ie ſepta ꝯfugerint, interceſſiones debēt querere nō latebras: ne hec ipſa p̄ſumptio tarditatis[e] temeritatem augeat renitendi. Filius etenī noſter vir ſpectabilis Petrus queritur ſeruū ſuuʒ in eccl'ia ſcti Clementis diutius cōmorari: cui dū deputaſſet ſacr̄a preſtari, aſſerit illum egredi nulla ratione voluiſſe: ꝛ ideo directus ſupradictus homo de p̄ſenti[f] cū eo quē elegeris eſſe mittendum, cum de impunitate eius ſacr̄a[g] prebuerit, eū ſtatim facias ad dñm ſuū modis oībus remeare: aut ſi in hac ꝑtinacia forte extiterit, poſt ſacr̄m ſibi preſtitū reddatur inuitus.

I dem Joanni ep̄o Vieneñ.

¶ Securitate recepta ad ratiocinia reddenda fugitiui ab eccleſia redire cogantur.

V Xor Felicis ꝛ filie eius romaz (qꝛ ſic oportuit) ꝑuenerunt. Siquidē hūc ip̄m primū ſe ad barbaroꝝ[h] baſilicam cōferētē, ſeqʒ bonas cauſas habere iactātē, egredi ſub hac cōditione precipimus, vt ſi actus ſuos fideliter et rōnabiliter allegaret, nihil circa eū prorſus aſperū fieri durumqʒ pateremur. alioquin ſi contra fidem ꝛ vtilitatem dominicam veniſſe probatur, ipſe ſibimet[i] imputaret[k]: atqʒ domini ordinationi cōgrue ſubiaceat. qui

Procurator in animā dñi iurare debet.

g ¶ Sacr̄a. Hoc intellige cū non eſt tanta ſeuitia dñi, quin ſuo ſacramēto poſſit credi vt dixi.xxxij.qō.j.de benedicto. Joan.

V Xor felicis. ¶ Caſ⁹ Quidā noīe Felix ſeruus erat villicus vel procurator Orthaſij: cui⁹ res male ꝛ fraudulēter adminiſtrauit. Iſte Felix cū dñs eum īpeteret, ad eccleſiam confugit barbaroꝝ: quē cum dictus Orthaſi⁹. de eccleſia extrahere vellet, p̄cepit Gelaſius vt preſtaret ſacr̄m de īpunitate: quod cuʒ facere vellet, noluit Felix recipe ſacr̄ʒ, dicēs ſe iuſtā cauſaʒ habere: vnde ei nolebat reddere rōnē. quare papa precipit illū ſub hac conditione egredi, vt ſi rationabiliter aliquid allegaret, nihil durū pateretur. Egreſſus autez ſe tueri non potuit: ꝛ ſic miſſus eſt in carcerē. Vxor autem ſua et filie ſue Romā venerūt, ꝛ ſupplicauerunt pape pro felice. et r̄ndet papa: qꝛ Felix renunciauit ſacramento impunitatis quod pro ſe fuerat introductum, et vera fuerunt que ſibi obijciebantur, imputet ſibi ꝙ tenetur incarceratus. quod totuʒ ſignificat papa Joanni epiſcopo Vieneñ. Et nota ꝙ in hac parte ca. non dicit papa quid fieri debeat de Felice, ſed in ſequenti. Vel forte per hoc quod dicit imputet ſibi, innuit ꝙ non eum vult tueri.

¶ Caſus. Dictū eſt.ſ.in ca.ſicut antiq̄tus.ꝛ in ca.miror.ꝛ ca.reū.ꝙ nullus extrahi dʒ de eccleſia.ſed qꝛ ſerui ſub hac occaſione ad eccleſias fugiētes dños ſuo iure priuabant: ideo ſtatutum fuit vt recepto ſacr̄o de impunitate ſerui etiā inuiti dñis ſuis reddantur: qđ ꝓbat p ſeq.ca.
M Etuentes. ¶ Caſus. Seruus petri viri ſpectabilis fugit ad eccleſiā ſancti Clemētis: cui cum Petrus per procuratorē ſuum ſacr̄m de impunitate perſone preſtare vellet, egredi tñ nolebat. Super quo cū prefatus Petrus ꝯquereretur Gelaſio, p̄cepit idē Gela. Bonifacio ep̄o vt cū illo ꝓcuratore illuc ſuū nūciū debeat deſtinare et ſi poſt ſacr̄m p̄ſtitū de īpunitate ſeru⁹ ad dñm redire

h ¶ Barbaroꝝ. ꝓpriū eſt nomen: ſicut Carbonēſium.
i ¶ Sibimet. ꝙ non petijt cautionem de impunitate.
k ¶ Imputaret. Nota argu. ꝙ imputet ſibi qui de iure ſuo confiſus noluit vti beneficio canonis. vnde ſi quis de iure ſuo confiſus incontinenti litem conteſtetur non

Beneficiū iurꝭ ſpnens ſibi dʒ imputare.

ſuperueniente filio noſtro viro ſpectabili Orthaſio ſic eſt ad ſingula queꝫ conuictus, vt os aperire nō poſſet: et vera eſſe que huic obijcerentur, voce propria fateretur: ideoꝙ teneꝛ in cuſtodia mācipatus.

Idem Syracuſano et Conſtantino ⁊ Laurentio epis.

¶ Eripiatur in libertatem ſeruus cui chriſtiano iude⁹ ſignaculum circūciſionis impreſſit: alioquin ab eccl'ia domino ſuo reddatur inuitus.

Iudas qui iudaice profeſſionis extitit, mancipium ſui iuris quod ante paucos[a] annos ſe aſſerit comparaſſe, nunc ad eccleſiam Venefranam confugiſſe ſuggeſſit: ſicut petitorij tenor annexus oſtendit: eo ꝙ dicat ſibi ab infantia chriſtiano nuper a prefato domino ſignaculum circunciſionis infixum. quapropter veſtra diligenter inter vtrūꝙ ſolicita cura rerū fideliter examinet veritatem: quatenus nec religio temerata videaꝛ: nec ſeruus hac obiectione mentitus competentis iura dn̄i declinare contendat.

Item ex cōcil. Toletano.xij.

¶ De atrio eccl'ie (quod.xxx. paſſibus clauditur) niſi prius data ſecuritate fugiens non abſtrahatur.

Definiuit ſanctum conciliū vt nullus audeat confugiētes ad eccleſiam vel reſidentes inde vi abſtrahere: aut quodcunꝙ nocibilitatis vel damni ſeu ſpolij reſidentibus in loco ſancto inferre: ſed eſſe potius his ipſis qui eccleſias petunt, per omnia licitum in.xxx.paſſus ab eccleſie ianuis progredi: in quibus triginta paſſibus vniuſcuiuſꝙ eccleſie in toto circuitu reuerentia defendatur[b]: ſic tamen vt hi qui ad eam confugiunt, in extraneis vel longe ſeparatis ab eccleſia domibus nullo modo abſcedant: ſed in hoc triginta paſſuū numero abſꝙ domorum extranearum receptaculo ꝓgredientes aditum obtinebunt qualiter ad requiſite nature vſum debitis exeāt locis: et nullo teneātur euentu neceſſitudinis qui dominicis ſe defendendos commiſerint clauſtris. Si quis autem hoc decretum violare tentauerit: et eccleſiaſtice excommunicationi ſubiaceat, et ſeueritatis regie feriatur ſententia. Ipſos autem qui ad eccleſiam confugium fecerūt: ſi iuxta priſcorum canonum inſtituta hi qui eos repetūt, ſacramenta reddiderint: et ſacerdos ipſius eccleſie ab eccleſie foribus nō abſtraxerit: aut fuga talium ſi euenerit, ſacerdoti querenda eſt: aut damnorū ſententia ſecundū electionem principis[c] huiuſmodi ſacerdotibus irroganda eſt.

Item ex conci. Aurelianen̄.

¶ Ante ſecuritatē acceptam de atrio eccleſie fugitiuus nō cogatur exire.

Id conſtituimus obſeruandum quod eccleſiaſtici canones decreuerunt, et lex Romana conſtituit: vt ab

---

Idem Alex. d ymo. in l.j.ff.de edē.cir ca pñ.i ꝟ.ſecū do no. — Videꝛ ꝙ bene ſcđm id qđ not. ij.q.j.in ſūma.

petitis inducijs, bene preiudicat ſibi: licet quidam hoc negent: quia lex dicit ꝙ lite conteſtata contra hoc indultum habita pro nihilo habenda eſt: vt.iij.q̄.iij.oſferatur. Item habes hic ꝙ aliquis poteſt renunciare priuilegio quod ad honorem celeſtem inductum eſt, contra illud extra de foro compe.ſi diligenti. ſimile huic dicit lex, imputet ſibi qui pro nouo beneficio vetus elegit grauamen. C. de iure delibe.l.vlti.§.penul.

Iudas. ¶ Caſus. Iudeus quidā nomine Iudas cōqueſtus eſt pape Ioā. de quodam ſuo ſeruo qui fugerat ad eccleſiam Venefranaꝫ. queꝫ ante paucos annos ſe cōparaſſe dicebat. Seru⁹ replicabatꝙ a pueritia fuerat chriſtianus: ⁊ nuper a p̄fato domino ſignaculum circunciſionis recepit. quare papa cōmittit cauſam Syracuſano et Conſtantino et Laurentio epiſcopis vt veritatē diligēter inueſtigēt: quatenus ne religio chriſtiana temerata videaꝛ impune, nec ſeru⁹ forte mētitus iura domini declinare contendat.

a ¶ Ante paucos annos. ſ. diſti.liiij. ca.mancipia.et ca. nulli. et ca. fraternitatem. cōtra. ſed aliud eſt dicere ſe velle fieri chriſtianum, ſcđm qđ illud capitulū loquitur aliud eſt dicere ſe eſſe chriſtianum et mentiri vt ſic poſſit recedere a domino ſuo, ſcđm qđ loquitur hic.

Definiuit. ¶ Caſ⁹. Statutum fuit in concilio Toletano vt null⁹ audeat facere violētiam in rebus vel perſonis fugientium ad eccleſiam intra triginta paſſus eccleſie: nec etiam extra triginta paſſus, cum ad requiſite nature vſus neceſſarios ire compellantur: ita ꝙ ad receptacula extranearum domorū.i.poſitarum extra ſupradictum ſpatium non progrediantur. Si quis vero cōtrafecerit, excommunicatus regia ſententia feriatur. Si vero dato ſacramento de impunitate perſonarum ſacerdos fugientes non reddiderit: et poſtea tales fugerint: aut ſacerdos eos querere debet, aut ſcđm electionem principis damnum emēdet. Abſꝙ, excluſiue ponitur. Qualiter id eſt vt ſcđm electionē principis, id eſt ſcđm ꝙ voluerit dānum arbitrari.

b ¶ Defēdatur. Sed quis prouidebit iſtis interim in expenſis? Rn̄deo: eccl'ia: vt.C.de his qui ad eccle.cōfu. l.preſenti. in fi. ſicut cuſtos carceris prouidebit captiuis. C. de epiſc.audi. vt iudices.

c ¶ Principis. i. iudicis eccl'iaſtici: vel pricipalis perſone, ſcꝫ actoris. et ſic non obſtat.xcvj diſt. deniꝙ. — Pape vt no. ſ ꝯſe. diſ. j. corpa Archi.

Id conſtituimus. ¶ Caſus. Hoc cap. diuiditur in duas partes. In prima dicitur ꝙ ſi debitor cōfugerit ad eccleſiam, ſcđm leges et canones nō debet petenti reſtitui niſi dato ſacramento de indemnitate perſone: ita ꝙ poſt ea debitor ille ſatiſfaciat ei cui⁹ eſt debitor. ſi vero poſt datum ſacrm̄ debitorem in perſona offenderit, debet anathematizari. Si autem creditor petat ⁊ exigat a debitore vltra q̄ꝫ debeat, ⁊ ꝓpter hoc debitor ab eccleſia cōfugerit: ſibi imputet creditor q̄ plus exigebat. In ſecunda parte dicitur ꝙ ſi ſeru⁹ ꝓpter culpam aliquam ad eccleſiam confugerit, dato ſacramento de impunitate debet domino reddi: quem ſi dn̄s poſtea offenderit, debet excōmunicari. Si vero ſeruus recepto ſacramento de impunitate perſone ad dominum redire noluerit, in-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Expoſitio textualis. uitus a dño occupetur. Ita vt ei cui reus.i.conuentus vł liberator. Criminoſus.i.obnoxius propter furtū vel rapinam vel mutuum qđ reddere nolebat, vel qđ negabat Cui reus.i.debitor.cōponi.i.damnum reſarciri vel debitum reddi. Intentione.i. amplificatione vel augmento pene vł pecunie faciente: q̄ non opponeret niſi pl⁹ daret.

a ¶ Vel domo. q̄ dom⁹ erat infra.xl. paſſus: vt.xlij.diſt. eps vilem.⁊ de conſe.diſt.iij.eps. Idē tamen priuilegiuꝫ hꝫ ſi eſt extra iſtos paſſus. Jo.

b ¶ Cōſignare.i. tradere.

c ¶ Ut ei.i.cū eo.

d ¶ Criminoſus. id eſt obnoxius.

e ¶ Conuiuio. i. conſortio.

f ¶ Intentione.i. pl⁹ debito reqrit.

g ¶ Occupari. Authoritate propria: vt videtur extra de immu.ec.Inter.lꝫ ſit arg.ꝯ.ſ.e. ca.ꝓxi.in fi.⁊.C.de his qui ad ec. confu.l.iij. Jo.

¶ Occaſiōe. ¶ Hec eſt.v.pars.q.i qua probat̃ ꝙ ſeru⁹ occaſione religionis non debet dominū carnalem fugere.⁊ hoc facit per duo ca. Jo.de fan.

¶ Caſ⁹. Dictū eſt ſ.in.§.verū.ꝙ ſerui occaſiōe religionis dños fraudabāt iure ſuo: nunc ꝓo oſtēdit hoc non eſſe faciendum.

Si qs ſeruuꝫ. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capi. ſi quis occaſione religionis docet ſeruum dñm ſuū contemnere, ⁊ ab eius ſeruitio recedere, anathema ſit. ideꝫ dicit̃ in ſeq.ca. cu⁹ caſus patet.

Nullus. ¶ Caſus. Facta interpoſitione de ſacrilegio, redit magiſter ad principale propoſitum, ſcilꝫ ad tractatum propoſite queſtionis: ſcilicꝫ ꝙ res eccleſie nō ſunt alienande. Eſt ergo caſus talis. Statutum fuit in Cartaginenſi concilio vt nullus res eccleſie diſtrahat. ſi autem neceſſitas immineat debiti, ⁊ eccleſia nō habeat reditus vnde ſoluat: tunc fieri poteſt alienatio poſſeſſionis: ſed fiat hoc cum conſenſu primatis, et cum ſtatuto numero epōrum. ſi vero tanta ſit neceſſitas, vt ſuper hoc pmas.i. patriarcha conſuli non valeat, fiat alienatio corām duobus vel trib⁹ vicinis epiſcopis: et poſtea in concilio patriarche ſignificet̃. ſi qs vero cōtrafecerit, deponat̃. Hoc hodie locū non hꝫ: qꝛ epiſcopus tantū de cōſenſu canonicorum pōt alienare: vt. xij queſtio.ij. ſine exceptione.

v.ps. eccleſie atrijs, vel domo[a] epi eos abſtrahere omnino non liceat: ſed nec alteri conſignare[b] niſi ad euangelia datis ſacramentis, de morte et debilitate et omni penarum genere ſint ſecuri: ita vt ei[c] cui reus fuerit criminoſus[d], de ſatiſfactione conueniat: qui ſi ſacramēta ſua conuictus fuerit violaſſe reus periurij: non ſolum a cōmunione eccl̃ie vel omniū clericoꝝ, verumetiam a catholicorum ꝯuiuio[e] ſeparetur. ꝙ ſi is cui reus eſt voluerit ſibi intentione[f] faciente componi, et ipſe reus actus timore de eccleſia diſceſſerit, ab eccl̃ie clericis nō queratur. ſeruus etiam qui ad eccleſiam cōfugerit pro qualibet culpa: ſi a dño pro admiſſa culpa ſacramētum ſuſceperit, ſtatim ad ſeruitium dñi ſui redire cogatur: ⁊ poſtq̄ʒ dato ſacramento dño ſuo fuerit conſignatus, ſi aliquid pene ꝓ eadem culpa qua excuſatur ꝓbatus fuerit pertuliſſe: et pro contemptu eccleſie, et preuaricatione fidei a communione et conuiuio catholicorum extraneus habeatur. ſi vero ſeruus pro culpa ſua ab eccleſia defenſatus ſacramenta domini clericis exigentibus de impunitate perceperit, exire nolētem a dño liceat occupari[g].

Occaſione nāqꝫ religionis ſeruus dominum ſuum contemnere, et eius miniſterium deſtituere non debet.

Unde in Gangrenſi concilio legitur.

¶ Religionis occaſione dominum ſuum non audeat contemnere ſeruus.

Si qs ſeruū alienū occaſione religionis docet dñm ſuum cōtēnere, ⁊ eius miniſteriū deſtituere, ac non potius docuerit eum ſuo dño bona fide ⁊ cū omni honorificentia deſeruire, anathema ſit.

Item ex cōcilio Martini pa.

¶ Corripiatur duriſſime qui cauſa religionis docet ſeruum dñm ſuum contemnere.

Si qs ſeruū alienum cauſa religionis doceat cōtemnere dñm ſuū, ⁊ recedere a ſeruitio ei⁹, duriſſime in oīb⁹ arguat̃. Item ex concilio Carthaginen̄. cap.xxxi.

¶ Primati inſinuetur neceſſitas que res eccleſie diſtrahere compellit.

Nullus res eccl̃ie diſtrahat. ꝙ ſi reditus[h] non habet, et aliquando nimia neceſſitas cogit: hanc inſinuandam eſſe primati ipſi⁹ ꝓuincie cenſem⁹, vt cū ſtatuto[i] numero epiſcopoꝝ vtrū faciēdū ſit, arbitret̃: ⁊ ſi tanta viget neceſſitas eccleſie, vt nō poſſit[k] ante primatem conſulere: ſaltem vicinos cōuocet epiſcopos curans ad concilium referre omnem eccleſie neceſſitatem. Qđ ſi nō fecerit, reus deo ⁊ ſancto concilio venditor honore amiſſo teneatur.

Item ex concilio Agathenſi.

¶ Sine licentia epiſcopi quicquid abbas vendiderit, in irritum deducatur.

In venditionibus quas abbates facere preſumunt, hec forma ſeruet̃: vt q̄cquid ſine epiſcopi licentia venditū fuerit, ad poteſtatem epiſcopi[l] reuocetur. ¶ Mācipia

h ¶ Reditus .i. mobilia bona que ſufficiūt ad ſoluendum debitum.

i ¶ Ut cum ſtatuto. illud hodie non requirit̃: qꝛ hodie ſufficit ꝯſenſus epi et capi. xij. queſtio. ij. ſine exceptione. ⁊ ex̃ de his que fin. a prela. q̄ſto. et ca. cū apoſtolica. † † De hoc etiā not. xij. q.j. ca.j. ꝟ. ꝙ ſi neceſſitas.

k ¶ Nō poſſit. arg̃u. eſt hic ꝙ ſi propter periculuꝫ more non poſſunt abſētes vocari ad electionem, ꝙ eis abſentibus ⁊ non vocatis pōt fieri electio: ‡ vt. xcvj. diſt. ca.j. ꝟſi. eulalius. ⁊ xxvj. qōe. vj. aurelius. Joan. ‡ Ad idem eſt de elec. ꝙ ſicut et ca. cū iter vniuerſas. de hac materia not. vij. q.j. factus. Archi.

In venditionibus. ¶ Caſ⁹. Hoc capitulū diuiditur in duas partes. In prima dicitur ꝙ ſi abbas aliquid alienauerit ſine licentia epiſcopi, per epiſcopum debet reuocari. In ſecunda parte dicitur ꝙ abbas mācipia mōaſterio donata manumittere non debet: vt ipſi ocio potiantur libertatis, et monachi rurali opere fatigentur. Secunda pars incipit ibi: Mancipia.

l ¶ Epiſcopi. Quidā dicunt id qđ hic dicit̃: et. xij. q. ij.

abbatibus. hodie non tenere, per id qđ eſt .j. pri. q̃ōe. ij. nullam. vbi dicitur ꝙ tota diſpoſitio monaſterij ad abbatem pertinet. ſed eis obuiat quod eſt extra de reb. eccle. non alie. c. j. Hoc ſcias ꝙ nullum predium poteſt alienari inconſulto epiſcopo loci in cuius dioceſi ſitum eſt prediũ: vt. C. de predi. mino. ſi predium. ⁊ extra de fo. compe. ca. ſane.

Predia mõaſterij incõſulto epõ non põt alienari.

a ❡ Manumitti. Qz q̃ manumittit mancipiũ eccleſie, duo dabit eccleſie pro illo: vt. xij. q. ij. epiſcopus qui. ſed cũ abbas nihil habeat, ergo nihil poteſt dare: vt. liiij. d. abbati. Joan.

vj. ps.

❡ Etiã. ❡ Hec eſt vj. pars. qõ. in qua dicit ꝙ non poteſt abbas etiaz epiſcopo dare loca aliqua in damnũ monaſterij. Jo. de fan.

❡ Caſ⁹. Nũc oſtẽdit Gra. ꝙ etiã conſentiẽte epõ abbas ſine conſenſu monachorum vel etiã cum conſenſu, ſi eccleſia ledatur, dederit poſſeſſionez: ꝙ non valet donatio niſi in fabricam eccleſie erigendaz: quo caſu valet donatio quantum eccleſie parietes concludunt. qđ ꝓbat ſequenti cap.

Dicit ꝙ nõ ſufficit ꝯſenſus epi niſi conuentus abbati ꝯſẽtiat. ext̃ de rebus eccle. non alie. c. j. in fĩn. et ext̃ de his q̃ fiũt a p̃la. c. ij. et ca. ea noſcit. ⁊ ext̃ de re. eccl. nõ alie. c. ad noſtrã. ſecũdum Ho. qui ita no. i p̃di. c. j. de reb⁹ ecc. non alie. Archi.

b ❡ Epiſcopo cõſentiente. Non dicit bene: qz bñ poteſt authoritate epiſcopi abbas alij dare eccleſiam: ſed ideo reprobatur donatio facta ab abbate cum conſenſu epi in ſequenti capi. quia ipſi epiſcopo dedit abbas et ipſe eps non potuit confirmare donationẽ ſibi factaz: quia nemo poteſt preſtare authoritatem rei proprie: vt ext̃ de inſtitu. cũ ad noſtram. et. ff. de autho. tuto. l. j.

Pro monachis donata, ab abbate manumitti[a] non licet. Iniuſtum enim putamus vt monachis quotidianum rurale op⁹ facientibus, ſerui eorum libertatis ocio potiantur.

Etiã ſi epõ cõſentiente[b] monaſterij poſſeſſio ab abbate data fuerit nullius momenti erit donatio: niſi forte in eccleſie fabricam erigendam donatio ꝓceſſerit: quo caſu tantum ei donare licet, quantum eccleſie parietes concludunt.

Unde Gregorius ſcribit.

❡ Nullo titulo res monaſterij valẽt ab ei⁹ iure ſegregari.

Queſti ſunt nobis predicti monaſterij monachi abbatẽ ſuũ in tranquillitanum caſtrũ terram que in. dc. pedes extẽdit, ſub pretextu fabricande eccleſie fraternitati tue donationis titulo ꝯceſſiſſe. Ideo volumus quantũ parietes poſſunt edificate eccl'ie circundare, iure eccleſie vẽdicare[c]. quicquid vero extra parietes eiuſdem eccleſie eſſe potuerit, in iure monaſterij ſine difficultate aliq̃ reuertat̃[d]: qz nec mundanarũ legũ, nec ſacrorũ canonũ ſtatuta permittũt res monaſterij ab eiuſdẽ iure quolibet titulo ſegregari. eapropter donationẽ eiuſdẽ terre q̃ contra rationem facta eſt, ſine aliqua dilatione reſtitue. Palea.

Hanc ergo ſcipturarum noſtrarũ paginã omni futuro in tempore ab omnib⁹ epiſcopis firmam ſtatuimus illibatamqz ſeruari: vt et ſue eccleſie (iuuante domino) tantũmodo ſint iure cõtẽti: ⁊ monaſteria eccleſiaſticis cõditionib⁹, ſeu angarijs, ſeu quibuſlibet obſequijs ſecularib⁹ nullo modo ſubiaceant: canonicis nullis iuribus deſeruiant: ſed remotis vexationibus diuinum op⁹ cum ſumma deuotione perficiant.

Sed notãdum eſt ꝙ aliud eſt in ſuos vel propinquorũ vſus res eccleſie conuertere (quam pernicioſam cupiditatem ſacri canones vbiqz prohibent, et damnabilẽ oſtẽdunt) aliud eſt quod ex diſpẽſatione charitatis humane infirmitati conſulitur, vt quondã illi ſua reddãtur qui in ſacro propoſito manere cõtemnit. quod non tam iure fori, q̃z iure poli nonnullos ſanctorum feciſſe legim⁹. Beatus enĩ Joannes euãgeliſta duobus[e] iuuenibus quos penituerat oĩa ſua pro chriſto reliquiſſe, et pauperibus erogaſſe: aurum et gẽmas reddidit, vt cuncta que vendiderãt, ſibi redimerent.

Sed obijcitur, beatus Joannes non oblata reddidit, que pauperibus iam erogata fuerant: ſed alia recompenſauit, que in pauperum vel eccleſiarum facultatibus nunq̃z computata fuerant. Similiter ſi

c ❡ Uendicare. Tamen hec eccleſia erit ſub alio monaſterio de cuius rebus conſtructa eſt: vt. xij. queſtio. ij. apoſtolicos.

d ❡ Reuertatur. Arg. ꝙ donatio pro parte eſt valida et pro parte non: vt. xij. q. ij. ſi quos. Sed nonne iſta eccleſia habebit viam qua ibit ad ipſaz? naz qui habet hauſtum, iter debet habere: vt. ff. de ſer. ruſtico. predi. item ſic. §. q̃ habet hanſtum. Reſpond. ſic habebit: ſed monachi non cogent̃ gratis eam dare: cogẽtur tamen viam vẽdere iuſto pretio: vt. ff. de reli. ſi quis ſepulchrum.

❡ Sed notandũ eſt. ❡ Hec eſt. vij. pars queſtionis, in qua ſoluit queſtionem principalẽ, ſcz vtrum abbas debeat conuerſo apoſtate reſtituere ſua et dicitur ꝙ non debent reddi, ſed ſinere ꝙ recipiat. et hoc probat per eq̃tatem canonicam. Jo. de fan. vij. ps

❡ Caſus. Hic determinat Grat. an abbas debeat reddere ſua monacho retro abeunti, et dicit ꝙ cõuertere res monaſterij in ſuos vel propinquorum vſus, eſt pernicioſum: ſed ex diſpenſatione charitatis conſulitur infirmitati humane ſi quõdam ſua reddãtur monacho retro abeunti: quod magis fit iure poli, q̃z iure fori. Et ꝙ hoc fieri poſſit, probat exemplo Joãnis euãgeliſte: q̃ duob⁹ iuuenibus cũcta reddidit quos penituerat ſua pro chriſto pauperibus erogaſſe. Poſtea obijcit contra hanc ſolutionem: et dicit ꝙ Joannes euangeliſta non reddidit erogata iam pauperibus, ſed alia. ſic et abbas que ſunt inter facultates eccleſiaſticas deputata, non reddet recedẽti, ſed alia. Poſtea ſupponit exempluz aurelij quod magis videtur efficax q̃z ſupra dictum eſt.

Queſti ſunt. ❡ Caſus. Monachi cuiuſdam monaſterij ſunt conqueſti ꝙ abbas eorũ donauerat terram ſexcentorum pedũ in caſtro tranquillitano ſub pretextu eccleſie fabricãde. quare papa precepit epõ vt omnes poſſeſſiones extra muros eccleſie ad vſum monaſterij reuocentur: qz ſecũdum. ll. ⁊ canones res monaſterij non poſſunt ab eccleſie dominio ſeparari.

e ❡ Duobus. Tito et Eugenio. Sed nonne beatus Joannes renunciauerat proprijs? Utiqz. Ergo quicquid habuit, acquiſitum fuit pauperibus, vel illi ec-

cleſie ad quam ſe tranſtulit. Sed dic q̄ adhuc non peruenerat res ad eccleſiam illam. Uel dic q̄ de virgis fecit illud argentum quod dedit.

a ¶ Si abbas. ſophiſtice et male reſpondet: q: q̄ȝ cito abbas habet aliquid, tam cito fit eccleſie.

Et iō querit hic hu. q̄liter abbas poſſit hr̄e taliacum oia que ad eum ptinēt, mōaſterij ſint. ſi ſi ke inuenit liiij.di. et antiquis ſ ȝ hug.

Quicunq;. ¶ Caſ⁹ Quidam clerici cum patres iniuſte filios exheredabant, totam hereditatē ſibi relictam recipiebant, et filijs repetentibus nihil reſtituebant: quos Auguſt. redarguit in ſermone ſuo: ⁊ docet hoc non eſſe faciendum, exemplo huius aurelij carthagineñ. epi, qui reddidit hereditatē iam ſuſceptā filijs poſtea natis.

b ¶ Nō reddere. ſimile. xiiij. q̄ōe. vj. comperimus. Sed nonne filius natus iure communi poteſt reuocare legitimam portionē ſuā ſi pater omnia bona ſua donauit: vt C. de inoffi. dona. ſi totas: nam ſi aliq̄s liberto ſuo dedit bona ſua, cum crederet ſe non habiturum filios: nunquid filius poſtea nat⁹ non ſolū partem: ſed etiā totuȝ reuocabit: vt. C. de reuo. dona. ſi nunq̄ȝ? Reſpon. veruȝ eſt: ⁊ quod hic dicitur, intelligendum eſt q̄ eccleſia nō cogitur totum reddere, ſed tantum legitimam portionem. vel canon corrigit legem.

Fili⁹ ꝑ pte pōt donatione pr̄is reuocare.

c ¶ Jure fori. quaſi dicat ad hoc non cogebatur iure actionis, ſed quadā naturali equitate tenebatur ad hoc ij. queſtio. iij. hinc colligitur.

abbas [a] vel epiſcopus aliqua habuerit q̄ in eccleſiaſticis facultatibus nondum ſunt annumerata, exemplo beati Joannis det illa recedenti, oblata vero eccleſie retineat.

Sequitur ergo aliud exēplū quo eadē que oblata ſunt, laudabiliter reddenda monſtrentur. Ait eñ Auguſt. in ſermone de vita clericorum.

¶ Non dȝ eccleſia ſuſcipere q̄ filio exheredato ſibi offerunt.

Quicunq; vult exheredato filio heredem facere eccleſiā, querat alterū qui ſuſcipiat: non Auguſtinum, immo deo ꝓpitio neminem inueniat. q̄ȝ laudabile factū ſancti Aurelij Carthagineñ. epi. Quidā enim cum filios non haberet nec ſperaret, res ſuas oēs (retento ſibi vſufructu) donauit eccl'ie: nati ſunt ei filij nec opinanti: reddidit epiſcopus ea q̄ donauerat: in poteſtate habebat epiſcop⁹ nō reddere [b], ſed iure fori [c], non iure poli [d].

Ecce q̄ aliquando oblata iure et laudabiliter redduntur. verūtamen non hoc exemplo recedenti ſua reddenda monſtrantur. aliud eſt enim in ꝓfeſſione ſue vite perſiſtere, aliud a propoſito ſui ordinis diſcedere. Si ſanctus Aurelius degenti in laicali habitu oblata reddidit, quia poſt oblationē filios accepit: non ideo in apoſtaſiam euntibus ſua reddenda ſunt: quib⁹ vtilius [e] neceſſaria ſubtraherent, vt coacti redirēt ad ordinē a quo receſſerāt. Sed ſicut inimicis ⁊ perſecutoribus iubemur neceſſaria subminiſtrare: ſicut ab apoſtolo monemur temp⁹ redimere vt expeditius orationi vacemus: ſic ne eccleſia ſcandalum patiatur, ne diſcedens in deteriora precipitet, ne in perniciē monachoꝝ, aut incendiū monaſterij occaſione ſuorū exardeſcat: laudabili⁹ ſibi ſua non dico reddunt: ſed auferri ſinūtur, q̄ȝ ab illo iſta inferant.

¶ Cauſa. xviij.

Quidaȝ abbas cōſecratus in epiſcopū, prius monaſterio multa cōtulit: poſtea in epiſcopatu plura acquiſiuit: cui dū fratres ſucceſſorē quererent, epiſcop⁹ loci ſemet electioni volebat inſerere, vt per ipſum abbas in monaſterio ordinaret, fratres renitunt. Querit primo an monaſteriū poſſit petere que ab epō acq̄ſita ſunt: an epālis eccleſia poſſit ſibi vēdicare q̄ monaſterio fuerant tradita? Scd̄o an per epiſcopū abbas ſit eligēdus et ordinandus: an tantūmodo a proprijs fratribus ſit inſtituendus?

¶ Queſtio. j.

Prima queſtio [f] terminatur in cōcilio habito apud alteū, in quo ſic ſtatutū legitur.

reddidiſſet: non tamen propter hoc exemplum monacho eunti in apoſtaſiam ſunt reddenda: ſed potius eſt compellendus vt in religione perſeueret. Ueruntamen ſicut tenemur inimicis et perſecutoribus neceſſaria miniſtrare, ſic propter ſcandalum vitandum et mortem monachorum ⁊ incendium monaſterij recedenti de monaſterio ſua laudabiliter ſinantur auferri etſi nō reddantur.

e ¶ Utilius. vt. ſ. j. coꝛ. v. q. v. non omnis. vij. a.

Quidam abbas. ¶ Caſus Supra in. xvj. cauſa dictum eſt q̄ eccleſie et res eccleſiarū ſunt in poteſtate epi. ⁊ in proxima cauſa ſuperiori. q. iiij. in illo. ca. in venditionibus, dictum eſt q̄ abbates non poſſunt ſine licentia epiſcopi res eccleſie alienare: ſȝ ne ꝓpter hoc viderent monaſteria ſubiecta ex toto epiſcopis ſicut alie eccleſie ſeculares, ideo magiſter annectit hanc. xviij. cauſā, vt oſtendat in quibus monaſteria a iuriſdictione epiſcoporum ſunt exempta: quod vt cōpetentius oſtendat ꝓponit thema duas inde eliciens queſtiones.

Prima q̄ſtio. ¶ Caſus. hic intitulat. j. q̄ō. qua queritur an monaſterium poſſit petere que epiſcopus poſt conſecrationē ſuam acquiſiuit: et an epiſcopalis eccleſia poſſit vendicare ſibi que ipſe epiſcopus prius donauerat monaſterio? ⁊ i vtraq; queſtione certuȝ eſt q̄ non vt infra probatur ca. vno.

d ¶ Non iure poli. i. quadam naturali equitate.

¶ Scđe. ¶ Caſus. Concludit Stat. ex ſupradictis. c. q̄ monacho recedenti ſua reddenda ſunt: ſed poſtea dicit hanc nō eſſe veram ſolutionem: ſed aliam veraȝ ſubdit, dicens q̄ licet aurelius illi ruſtico qui proprijs non renunciauit, nec habitum mutauit, ſua laudabiliter

f ¶ Prima queſtio. Certum eſt vt q̄ȝdiu eſt abbas vel Abbas monachus in monaſterio, ipſi acquirit: ſed quicquid factus acquirit factus epiſcopus, acquirit epiſcopali eccleſie: eps cui vt. j. e. ca. j. et hoc forte obtinet cum eſt tranſlatus perfecte ad eccleſiam epiſcopalem: vt. j. xxj. queſtio. ij. ſi quis acq̄rit: eccleſie, iam tranſlatus. Sed quid ſi tantuȝ eſt confirmatus,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN